
De Europese richtlijn voor overheidsopdrachten: Diensten (92/50/EEG) waarin opgenomen richtlijn 97/52/EG

Colofon

Uitgave

Publicatie in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken, directoraat-generaal voor Economische Structuur, directie Marktwerking.

Opmaak

Opmaakcentrum (EZ)

Druk

Van Deventer

Meer exemplaren zijn te bestellen bij de afdeling Informatie en

Nieuwsvoorziening,

telefoon (070) 379 88 20 (tijdens kantooruren)

telefax (070) 379 72 87

Internet: <http://info.minez.nl> (24 uur per dag)

VOS-nr: 26 E 06

Den Haag, april 1999

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1	Doel van de richtlijnen	5
1.2	De eerste richtlijnen	5
1.3	Wijziging van de richtlijnen	6
1.4	Toelichting op de richtlijnen	6
1.5	Ecu/euro	6
2.	Toelichting op de Richtlijn Diensten (92/50/EEG) waarin opgenomen Richtlijn 97/52/EG	7
2.1	De aanbestedende dienst	7
2.2	De opdracht voor dienstverlening	7
2.3	Uitzonderingen op het werkingssbereik	9
2.4	Prijsvragen voor ontwerpen	9
2.5	Het drempelbedrag	10
2.5.1	Waardepaling van een opdracht	11
2.5.2	Perceelregeling	11
	Schema 1: Wanneer aanbestedingsplichtig	13
2.6	De aanbestedingsprocedures	14
2.6.1	de openbare procedure	14
2.6.2	de niet-openbare procedure	14
2.6.3	de onderhandelingsprocedure na voorafgaande bekendmaking	14
2.6.4	de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking	15
	Schema 2: Welke aanbestedingsprocedure	16
2.7	De termijnen	17
2.8	De bekendmaking	17
2.8.1	de vooraankondiging	18
2.8.2	de oproep tot mededinging	18
2.8.3	bekendmaking van gunning	18
2.9	Het gebruik van technische specificaties en normen	19
2.10	De selectiecriteria	19
2.11	De gunningscriteria	20
2.12	Beroepsmogelijkheden	21
2.13	De WTO overeenkomst en de overeenkomst inzake overheidsopdrachten	22
2.14	SIMAP	23
2.15	CPV-codes	23
2.16	TED (Tenders Electronic Daily)	24
2.17	Relevante informatie op het internet	25

3.	Tekst en bijlagen van de Richtlijn Diensten (92/50/EEG), waarin opgenomen Richtlijn 97/52/EG	27
4.	Bijlagen bij deze Brochure	65
4.1	Lijst van centrale overheidsinstanties in Nederland per dec. 1998	65
4.2	Lijst van publiekrechtelijke instellingen in Nederland per dec. 1998	68
4.3	Overwegingen bij Richtlijn 92/50/EEG	72
4.4	Overwegingen bij Richtlijn 97/52/EG	76
4.5	Belangrijke adressen	78
4.6	Voetnoten bij de inleiding/toelichting	83

1 Inleiding

1.1 Doel van de Richtlijnen

Op het terrein van overheidsopdrachten is een aantal Europese Richtlijnen van kracht, met o.a. als doel het openstellen van deze opdrachten voor alle bedrijven die gevestigd zijn in de Europese Gemeenschap. Overheidsopdrachten mogen dus niet worden voorbehouden aan ondernemingen uit het eigen land.

De voornaamste doelstellingen van de richtlijnen zijn:

- de totstandkoming van de interne markt (het vrije verkeer van goederen, diensten, kapitaal en personen);
- het gelijkschakelen van de wetgeving van de afzonderlijke lidstaten van de EU;
- het stimuleren van vrije, eerlijke concurrentie binnen de EU door openbare bekendmaking van (voorgenomen) opdrachten;
- het bewerkstelligen van besparingen voor opdrachtgevers door een meer professioneel inkoopproces.

1.2 De eerste Richtlijnen

De eerste richtlijnen op aanbestedingsgebied werden al in de jaren '70 gepubliceerd. In de loop der jaren hebben om verschillende redenen een aantal aanpassingen plaatsgevonden. Vanaf het eind van de jaren '80 is een aantal richtlijnen vastgesteld die bepalend zijn geweest voor de huidige structuur. In 1990 werd de Richtlijn ter coördinatie van de beroepsprocedures (89/665/EEG)¹ van kracht: deze formuleert de beroepsmogelijkheden van ondernemers bij niet nakoming van de Europese aanbestedingsrichtlijnen door aanbestedende diensten. Een soortgelijke richtlijn (92/13/EEG)² kwam in een later stadium voor de Nutssector tot stand.

In het begin van de jaren negentig werd het noodzakelijk geacht om de verschillende richtlijnen samen te brengen in een geïntegreerde versie van de Richtlijn Werken (93/37/EEG)³ en de Richtlijn Leveringen (93/36/EEG)⁴. Een jaar eerder was reeds een richtlijn voor het verrichten van diensten⁵ vastgesteld. Deze richtlijn vormt een vangnet: overheidsopdrachten die niet onder de werking van de

Richtlijnen Werken of Leveringen vallen, vallen in beginsel onder de Richtlijn Diensten. Opdrachten tot het uitvoeren van werken, het leveren van producten en het verrichten van diensten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie vallen onder een aparte richtlijn, namelijk de Richtlijn Nutssectoren (93/38/EEG)⁶. Deze vier richtlijnen met elk hun eigen toepassingsgebied zijn op basis van de Raamwet EEG-voorschriften aanbestedingen⁷ tevens omgezet in nationale wetgeving⁸. De grondbeginselen van de richtlijnen zijn transparantie, objectiviteit en non-discriminatie. Deze beginselen zijn niet als zodanig in de richtlijnen zelf vastgelegd, maar kunnen wel worden afgeleid uit uitspraken van het Europese Hof van Justitie in aanbestedingsprocedures.

1) In bijlage 4.6 (blz.83) treft u de voetnoten van deze inleiding en de toelichting

1.3 Wijziging van de Richtlijnen

Met ingang van 1 januari 1996 is de Overeenkomst inzake overheidsopdrachten (ook wel Agreement on Government Procurement ofwel GPA genoemd) binnen de Europese Unie van kracht geworden. Deze overeenkomst is gesloten in het kader van de World Trade Organisation (WTO) en heeft tot gevolg dat landen die partij zijn bij deze overeenkomst (naast de Europese Unie onder meer Canada, de VS, Japan, Israel en nog enkele andere landen) elkaar moeten toelaten op hun markten voor overheidsopdrachten, echter onder voorwaarden die onderling kunnen verschillen.

Vanwege deze Overeenkomst dienden de EG richtlijnen te worden aangepast. Voor de richtlijnen Diensten, Leveringen en Werken is dit gebeurd door de wijzigingsrichtlijn 97/52/EG⁹.

De wijzigingen hebben betrekking op de drempelbedragen, de motiveringsplicht bij afwijzing, verkorte termijnen bij de plaatsing van een vooraankondiging, de wijze waarop inschrijvingen kunnen worden ingediend en het statistisch overzicht.

De drempelbedragen worden niet meer in Ecu maar in SDR (=Special Drawing Rights) uitgedrukt. Een uitzondering hierop zijn de drempelbedragen voor bepaalde opdrachten in de dienstensector die niet onder de Overeenkomst inzake overheidsopdrachten vallen, zoals onderzoek- en ontwikkelingsopdrachten en bepaalde telecommunicatiediensten: deze worden in Euro- (tot voor kort in Ecu-)bedragen vermeld.

1.4 Toelichting op de Richtlijnen

In de toelichting wordt ingegaan op de hoofdlijnen van de Richtlijn Diensten, waarbij onder meer het begrip aanbestedende dienst, de procedures, de termijnen en de drempelbedragen aan de orde komen. Waar nodig wordt zo veel mogelijk duidelijkheid gegeven, hetzij in de toelichting zelf, hetzij via verwijzing naar de nieuwsbrieven van het Interdepartementaal Overlegorgaan Europese Aanbestedingsvoorschriften (IOEA). Ook wordt wel verwezen naar de internet site van het Ministerie van Economische Zaken, waarop aanbestedingsrichtlijnen en andere relevante onderwerpen staan vermeld of naar andere bronnen.

1.5 ECU/EURO

Zowel in de officiële tekst van de richtlijnen, als in vele andere publicaties wordt het begrip Ecu gehanteerd. Met ingang van 1999 is de Ecu echter vervangen door de Euro. In de hierna volgende toelichting is daarmee al rekening gehouden. Hoewel de waarde van de Euro niet geheel overeenkomt met de waarde van de voormalige Ecu, blijft de tegenwaarde in guldens van de in 1998 in Ecu's vastgestelde drempelbedragen gehandhaafd tot en met 31 december 1999.

2 Toelichting op de Richtlijn Diensten (92/50/EEG) waarin opgenomen Richtlijn 97/52/EG.

2.1 De aanbestedende dienst

De Richtlijn Diensten definieert op welke opdrachtgevers zij van toepassing is (art. 1, sub b). Deze opdrachtgevers worden “aanbestedende dienst”, genoemd. In Nederland¹⁰ vallen de volgende aanbestedende diensten onder de richtlijn:

- de Staat: ministeries, rijksdiensten;
- provincies;
- gemeenten;
- waterschappen;
- gemeenschappelijke regelingen;
- publiekrechtelijke instellingen. Dit zijn instellingen:
 - die rechtspersoonlijkheid bezitten, **en**
 - die zijn opgericht met het specifieke doel tegemoet te komen aan behoeften van algemeen belang die geen industrieel of commercieel karakter dragen, **en**
 - die voor meer dan 50% door een aanbestedende dienst worden gefinancierd, **of**
 - waarvan het beheer is onderworpen aan toezicht door een aanbestedende dienst, **of**
 - waarvan de bestuursorganen (directie, raad van bestuur, raad van toezicht) voor meer dan de helft worden benoemd door een andere aanbestedende dienst.

Aan het begrip Staat dient een functionele uitleg te worden gegeven¹¹. Dit betekent dat organen die formeel geen onderdeel van de overheid uitmaken maar voor de overheid wel een middel zijn om hun beleid uit te voeren, aanbestedingsplichtig zijn.

Het is niet altijd even eenvoudig om te beoordelen of een instelling al dan niet onder de werking van de richtlijn valt¹². Dit is met name het geval bij het toepassen van de definitie van de zogenaamde publiekrechtelijke instelling. Alle overheidsorganen, overheidsdiensten of publiekrechtelijke instellingen die aan bovenstaande definitie voldoen, vallen - ongeacht hun rechtsvorm - onder de werking van de richtlijn. Instellingen die commerciële en/of industriële activiteiten hebben maar in principe zijn opgericht om een taak van algemeen belang uit te voeren, kunnen onder de definitie van publiekrechtelijke instelling vallen¹³. Maar ook stichtingen bijvoorbeeld, die voor meer dan 50% door de overheid worden gefinancierd, zullen worden gezien als een aanbestedende dienst onder de Richtlijn Diensten. Een stichting heeft immers rechtspersoonlijkheid, is niet opgericht met een zuiver commercieel doel en wordt in dit geval in hoofdzaak door de overheid gefinancierd. Lijsten van publiekrechtelijke instellingen in de verschillende lidstaten zijn niet limitatief en worden regelmatig aangepast. Achter in deze brochure is de aangepaste lijst van publiekrechtelijke instellingen in Nederland opgenomen (zie bijlage 4.2).

2.2 De opdracht voor dienstverlening

De Richtlijn Diensten omschrijft opdrachten voor dienstverlening als volgt: een schriftelijke overeenkomst onder bezwarende titel tussen een aanbestedende dienst en een dienstverlener. Voor de opdrachten die niet onder de werking van deze richtlijn vallen, wordt verwezen naar paragraaf 2.3.

De Richtlijn Diensten maakt een onderscheid tussen opdrachten voor dienstverlening die onder de volledige werking van de richtlijn vallen en opdrachten waarop slechts een deel van de richtlijn (art. 14 en 16) van toepassing is. In twee bijlagen bij de richtlijn worden deze diensten opgesomd onder verwijzing naar Centrale Product Classificatie codes (CPC-codes; zie ook paragraaf 2.15). Bijlage I A geeft een opsomming van de diensten die onder de volledige werking van de richtlijn vallen. Dit zijn bijvoorbeeld:

- onderhouds- en reparatiediensten;
- financiële diensten (w.o. verzekeringsdiensten);
- computer- en aanverwante diensten;
- diensten van accountancy, controle en boekhouding;
- advertentie- en reclamediensten;
- diensten voor het schoonmaken van gebouwen;
- uitgeverij- en drukkerijdiensten;
- vuilophaaldiensten.

Oprachten voor dit soort diensten moeten worden aanbesteed volgens de procedures van de richtlijn.

Bijlage I B bij de richtlijn bevat een opsomming van de diensten waarop slechts een deel van de richtlijn van toepassing is. Als voorbeelden kunnen worden genoemd:

- juridische diensten;
- contracten voor dienstverlening door uitzendbureaus;
- bewakingsdiensten.

Bij het verlenen van opdrachten voor de diensten die staan vermeld in bijlage I B dient de aanbestedende dienst de volgende verplichtingen in acht te nemen:

- in de beschrijving van de opdracht mogen onder meer geen discriminerende bepalingen zijn opgenomen die op voorhand bepaalde dienstverleners uitsluiten (art. 14);
- achteraf dient een gunningsbericht gestuurd te worden naar het Bureau voor Officiële Publicaties (art. 16; zie ook paragraaf 2.8). De aanbestedende dienst dient aan te geven aan wie de opdracht is gegund. Tevens kan de aanbestedende dienst aangeven of het met de publicatie van het gunningsbericht instemt.

De richtlijn geeft ook een regeling voor het geval er sprake is van een gemengde opdracht. Het gaat bijvoorbeeld om een opdracht die bestaat uit twee verschillende diensten. Indien de ene dienst valt onder het volledige regime van de richtlijn (Bijlage I A) en de andere dienst betreft een dienst die is vermeld in Bijlage I B, dan is het volledige regime van de richtlijn van toepassing als de waarde van de dienst die onder Bijlage I A valt, groter is dan de waarde van de andere dienst (art. 10).

Besteedt een aanbestedende dienst bijvoorbeeld in een opdracht zowel de schoonmaak en het beheer van gebouwen (Bijlage I A) aan als de bewaking (Bijlage I B), dan valt de aanbesteding onder het volledige regime van de Richtlijn indien de waarde van de opdracht voor de schoonmaak en het beheer van de gebouwen groter is dan de waarde van de opdracht voor de bewaking

Indien een opdracht betrekking heeft op zowel de aanschaf van producten in de zin van de Richtlijn Leveringen als op dienstverlening in de zin van de Richtlijn Diensten, dan valt de opdracht onder de werking van de laatstgenoemde richtlijn als de waarde van de opdracht voor dienstverlening groter is dan de waarde van de opdracht voor leveringen (art. 2).

Indien een aanbestedende dienst voornemens is voor een bedrag van NLG 600.000,- nieuwe software te laten ontwikkelen (Richtlijn Diensten) en hierdoor ook nieuwe hardware (Richtlijn Leveringen) aangeschaft dient te worden ter waarde van NLG 480.000,-, dan dient de complete opdracht aanbesteed te worden onder de Richtlijn Diensten aangezien de waarde van de te verlenen dienst (ontwikkeling van software) hoger is dan de waarde van de levering (hardware).

2.3 Uitzonderingen op het werkingsbereik

Op het werkingsbereik van de Richtlijn Diensten bestaat een aantal uitzonderingen. Het is de gewoonte van het Europese Hof van Justitie uitzonderingen op het werkingsbereik zeer strikt uit te leggen. Men moet in een concrete situatie dus daadwerkelijk voldoen aan de gegeven voorwaarden om een beroep te kunnen doen op een uitzondering.

De Richtlijn Diensten is niet van toepassing op opdrachten:

- a) voor de levering van producten en opdrachten voor de uitvoering van werken (art.1, sub a);
- b) die worden geplaatst door aanbestedende diensten die vallen onder de richtlijn voor aanbestedingen in de nutssector (vervoer, energie- en watervoorziening, telecommunicatie) Deze uitzondering heeft alleen betrekking op opdrachten die samenhangen met het uitvoeren van een kernactiviteit in de zin van die richtlijn (art. 1, sub a);
- c) voor de verwerving of huur van grond, bestaande gebouwen of andere onroerende zaken. De richtlijn is echter wel van toepassing op overeenkomsten betreffende financiële diensten, bijvoorbeeld een lening, die voorafgaand aan, gelijktijdig met of als vervolg op het koop- of huurcontract worden afgesloten (art. 1, sub a);
- d) voor de aankoop, de ontwikkeling, de productie of de coproductie van programmamateriaal door televisie-omroeporganisaties en overeenkomsten betreffende zendtijd (art 1, sub a);
- e) voor spraaktelefonie-, telex-, mobiele radiotelefonie-, oproep- en satellietdiensten (art. 1, sub a);
- f) voor diensten van arbitrage en bemiddeling (art 1, sub a);
- g) voor financiële diensten betreffende de uitgifte, de aankoop, de verkoop en de overdracht van effecten of andere financiële instrumenten, en op door centrale banken verleende diensten (art. 1, sub a).
- h) inzake tewerkstelling (arbeidsovereenkomsten) (art. 1, sub a);
- i) voor bepaalde diensten voor onderzoek en ontwikkeling. Opdrachten voor onderzoek en ontwikkeling die geheel door een aanbestedende dienst worden betaald en waarvan de resultaten in hun geheel toekomen aan de aanbestedende dienst, vallen wel onder de werking van de richtlijn (art. 1, sub a)¹⁴;
- j) op het gebied van defensie (art. 4, lid 1);
- k) voor diensten die geheim zijn verklaard of waarvan de uitvoering gepaard moet gaan met bijzondere veiligheidsmaatregelen, of wanneer de bescherming van de fundamentele belangen van de Staat dat vereist (art. 4, lid 2);
- l) die worden geplaatst krachtens een internationale overeenkomst of volgens de specifieke procedure van een internationale organisatie (art. 5);
- m) die worden gegund aan een aanbestedende dienst, op basis van een alleenrecht dat die aanbestedende dienst geniet op grond van bekendgemaakte wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen die verenigbaar zijn met het EEG-Verdrag (art. 6).

2.4 Prijsvragen voor ontwerpen

De Richtlijn Diensten kent ook bepalingen voor het uitschrijven van prijsvragen voor ontwerpen (art. 13). De Richtlijn heeft betrekking op prijsvragen voor plannen of ontwerpen, met name op het gebied van ruimtelijke ordening, stadsplanning, architectuur en weg- en waterbouw of op het gebied van automatische gegevensverwerking.

De aanbestedende dienst die een prijsvraag wil uitschrijven moet een aankondiging opstellen die wordt gepubliceerd in het Supplement op het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen (art. 15, lid 3). De richtlijn geeft in bijlage IV het model voor die aankondiging. De aankondiging moet o.a. de objectieve criteria bevatten aan de hand waarvan een jury de ontwerpen beoordeelt.

Voor prijsvragen met een beperkt aantal deelnemers moet de aanbestedende dienst duidelijke en niet-discriminerende selectiecriteria vaststellen. De te benoemen jury moet onafhankelijk zijn van de deelnemers aan de prijsvraag. De uitspraak van de jury hoeft niet bindend te zijn voor de aanbestedende dienst die de prijsvraag uitschrijft, het kan ook gaan om een advies.

Het resultaat van een prijsvraag moet in het Supplement op het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen worden gepubliceerd, en wel binnen 48 dagen na afsluiting van de prijsvraag (art. 16, lid 1; art. 17, lid 2; bijlage IV).

De winnaar van de prijsvraag hoeft niet persé de vervolgopdracht te krijgen. Bepalen de prijsvraagvoorschriften dat de winnaar de vervolgopdracht niet zonder meer krijgt, dan zal voor het aanbesteden van die opdracht een keuze moeten worden gemaakt uit de aanbestedingsprocedures van de richtlijn. Indien de aankondiging betreffende de prijsvraag wel voorschrijft dat de opdracht uitgevoerd dient te worden door één van de prijswinnaars, mag overgegaan worden tot onderhandeling zonder voorafgaande publicatie. Voorwaarde is wel dat alle winnaars van de prijsvraag voor de onderhandelingen worden uitgenodigd.

2.5 Het drempelbedrag

De Richtlijn Diensten is van toepassing op opdrachten waarvan de geraamde waarde een bepaald drempelbedrag overschrijdt¹⁵.

In het kader van de World Trade Organisation (WTO) is er een Overeenkomst inzake overheidsopdrachten opgesteld die op 1 januari 1996 in werking is getreden. De Overeenkomst is van toepassing op de Rijksoverheid en lagere overheden, publiekrechtelijke instellingen en bepaalde nutsbedrijven. De drempelbedragen worden daarom in het vervolg voor opdrachten die onder de Overeenkomst vallen, uitgedrukt in SDR (Special Drawing Rights). Dit is een kunstmatige (samengesteld uit verschillende echte) valuta en de rekeneenheid van het Internationaal Monetair Fonds.

Dit heeft tot gevolg dat de Rijksoverheid uit moet gaan van een drempel van 130.000 SDR (= NLG 288.643) en de lagere overheden van een drempel van 200.000 SDR (= NLG 444.067).

In Bijlage 4.1 is een lijst opgenomen met aanbestedende instanties die behoren tot de centrale overheidsinstanties (Rijksoverheid).

Bepaalde diensten, zoals onderzoek en diensten die vallen onder bijlage 1 B van de Richtlijn Diensten, vallen niet onder de Overeenkomst inzake overheidsopdrachten. Op deze diensten zijn echter wel de Europese aanbestedingsrichtlijnen van toepassing. Voor deze opdrachten blijft de tegenwaarde in nationale valuta zoals deze destijds is vastgesteld voor 200.000 Ecu, gehandhaafd.

De tegenwaarde in nationale valuta van de drempelbedragen wordt elke twee jaar opnieuw vastgesteld door de Europese Commissie. De tegenwaarden in onderstaande tabel gelden tot en met 31 december 1999. Aangezien de Euro per 1 januari 1999 als gemeenschappelijke valuta is ingevoerd, worden de drempelbedragen, die voorheen in Ecu uitgedrukt werden, nu in Euro's uitgedrukt. De tegenwaarden blijven echter tot en met 31 december 1999 ongewijzigd.

		Drempelbedrag in SDR	Tegenwaarde in guldens	Drempelbedrag in Euro's	Tegenwaarde in guldens
Werken		5.000.000	11.101.666	5.000.000	10.777.171
Leveringen	Lagere overheid	200.000	444.067		
	Rijksoverheid	130.000	288.643		
Diensten	Lagere overheid	200.000	444.067	200.000	431.087
	Rijksoverheid	130.000	288.643	200.000	431.087

2.5.1 Waardepaling van een opdracht

De Richtlijn Diensten geeft in art. 7 aan hoe de waarde van de opdracht moet worden berekend¹⁶. De waarde van een opdracht omvat de totale vergoeding aan de dienstverlener exclusief BTW. Als de waarde van de opdracht vooraf niet kan worden vastgesteld, moet hiervan een reële raming worden gemaakt. De richtlijn bepaalt, eigenlijk ten overvloede, dat de aanbestedende dienst niet een bepaalde ramingsmethode mag kiezen met het doel de opdracht aan de toepassing van de richtlijn te onttrekken. Ook mag een opdracht niet worden opgesplitst in kleinere opdrachten om zo de richtlijn te ontduiken. Zo dient een aanbesteding voor het verrichten van een in de loop van een bepaalde periode te verrichten gelijksoortige dienst als een raamcontract te worden aanbesteed.

De richtlijn is van toepassing op prijsvragen als het totale bedrag aan prijzengeld en betalingen aan deelnemers tenminste 200.000 Euro of 200.000 SDR beloopt afhankelijk van de soort opdracht. Ook is de richtlijn van toepassing als een prijsvraag onderdeel uitmaakt van een aanbestedingsprocedure voor een opdracht voor dienstverlening met een waarde boven het drempelbedrag.

Op opdrachten onder het drempelbedrag zijn de algemene artikelen in het EEG-Verdrag over non-discriminatie en het vrije verkeer van goederen en diensten onverkort van toepassing zijn. Dit geldt ook voor opdrachten die op grond van de algemene uitzonderingen buiten de werking van de richtlijn vallen. In het kort betekent dit dat ook in opdrachten, waarop de Richtlijn Diensten niet van toepassing is, geen discriminatoire bepalingen mogen voorkomen.

2.5.2 Percelenregeling

Opdrachten kunnen verdeeld worden in percelen. Een opdracht in het kader van de Richtlijn Diensten kan bijvoorbeeld verdeeld zijn in een perceel drukwerk en een perceel promotiecampagne. Voor de raming van de totale waarde van de opdracht dienen de verschillende percelen bij elkaar opgeteld te worden. Indien de totale waarde boven het drempelbedrag van 200.000 Euro uitkomt, moet ieder perceel gegund worden volgens de Richtlijn Diensten, ongeacht of de waarde van een afzonderlijk perceel beneden het drempelbedrag blijft.

Een uitzondering is echter dat percelen die een waarde hebben van maximaal 80.000 Euro niet behoeven te worden aanbesteed, mits de totale waarde van alle dergelijke percelen tezamen niet meer bedraagt dan 20% van de waarde van de totale opdracht. Dit houdt echter niet in dat de waarde van deze percelen niet wordt meegeteld bij de waardebepaling van alle percelen tezamen om te bezien of deze waarde boven het drempelbedrag uitkomt.

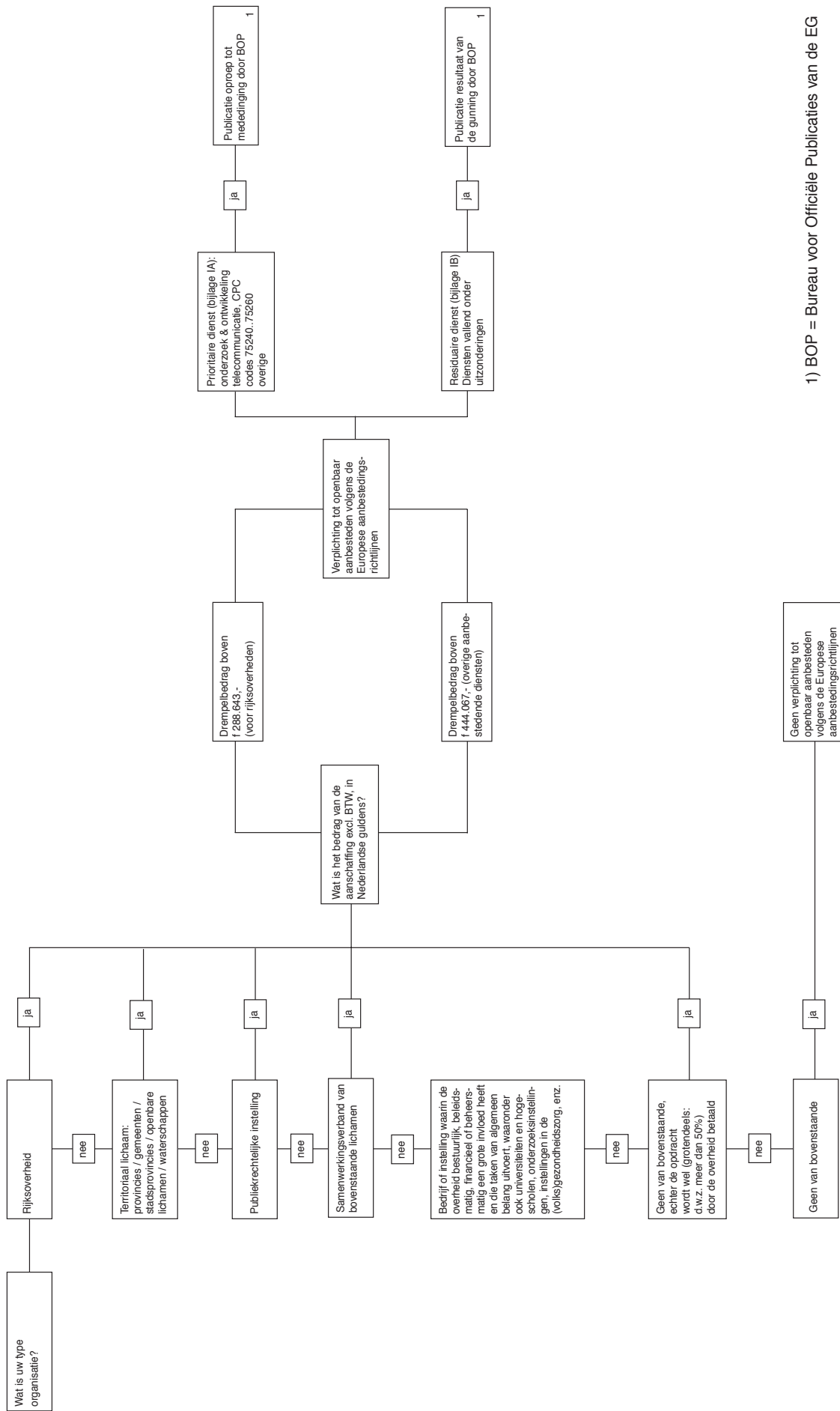
Voorbeeld

Een opdracht voor het onderhoud van een gebouw is verdeeld in de volgende percelen:

- Perceel 1	90.000 Euro
- Perceel 2	60.000 Euro
- Perceel 3	45.000 Euro
- Perceel 4	45.000 Euro
	<hr/>
	240.000 Euro

Het totale bedrag van alle percelen tezamen bedraagt 240.000 Euro, het drempelbedrag is dus bereikt. De percelen 2,3 en 4 hebben elk een waarde van minder dan 80.000 Euro. Een bijkomende eis is dat de waarde van de percelen die niet aanbesteed worden niet meer mag bedragen dan 20% van de waarde van de totale opdracht, in dit geval 48.000 Euro. Dit betekent dat ervoor gekozen kan worden om of perceel 3 of perceel 4 niet aan te besteden. De overige percelen dienen wel aanbesteed te worden aangezien de waarde van alle percelen tezamen, inclusief het vrijgestelde perceel, boven het drempelbedrag uitkomt.

Is uw organisatie aanbestedingsplichtig?

1) BOP = Bureau voor Officiële Publicaties van de EG

2.6 De aanbestedingsprocedures

Een opdracht voor een dienst die onder de volledige werking van de richtlijn valt en die het drempelbedrag overschrijdt, moet worden aanbesteed via één van de vier procedures die de richtlijn aangeeft:

- de openbare procedure,
- de niet-openbare procedure,
- de procedure van gunning via onderhandelingen met voorafgaande bekendmaking,
- de procedure van gunning via onderhandelingen zonder voorafgaande bekendmaking

De openbare procedure en de niet openbare-procedure vormen de hoofdregel. De keuze tussen deze twee procedures is vrij. De twee laatstgenoemde procedures kunnen slechts in de door de richtlijn genoemde situaties worden toegepast (art. 11). Het Europese Hof interpreteert die uitzonderingssituaties restrictief: de onderhandelingsprocedures doen immers afbreuk aan het zo doorzichtig mogelijk aanbesteden van opdrachten. De bewijslast voor het bestaan van een uitzonderingssituatie ligt bij degenen die zich erop beroepen (de aanbestedende dienst)¹⁷.

2.6.1 de openbare procedure

Bij deze procedure kunnen alle belangstellende dienstverleners direct een offerte indienen naar aanleiding van de publicatie van de betreffende opdracht door het Bureau voor Officiële Publicaties (zie paragraaf 2.14 en 2.15). De aanbestedende dienst moet rechtstreeks uit deze offertes, op grond van objectieve selectie- en gunningscriteria die vooraf bekendgemaakt zijn, een keuze maken aan wie de opdracht wordt gegund.

2.6.2 de niet-openbare procedure

Anders dan de naam doet vermoeden is deze procedure eigenlijk ook een openbare procedure, zij het dat er sprake is van een aanbesteding in twee fasen. In de eerste fase kunnen belangstellende dienstverleners zich, naar aanleiding van een publicatie door het Bureau voor Officiële Publicaties, als gegadigde melden. Vervolgens selecteert de aanbestedende dienst, op grond van vooraf bekendgemaakte objectieve selectiecriteria, een aantal dienstverleners dat zal worden uitgenodigd een offerte in te dienen. Dit aantal mag niet minder zijn dan vijf. Uit deze offertes maakt de aanbestedende dienst, ook weer op grond van vooraf gepubliceerde objectieve gunningscriteria, een keuze aan wie hij de opdracht gunt.

Bij bovenstaande procedures is het de aanbestedende diensten toegestaan om een toelichting te vragen op een offerte. Het is echter verboden om te onderhandelen over de contractuele voorwaarden.

2.6.3 de onderhandelingsprocedure na voorafgaande bekendmaking

Na publicatie door het Bureau voor Officiële Publicaties selecteert de aanbestedende dienst op grond van vooraf bekendgemaakte objectieve selectiecriteria één of meer gegadigden en stelt in overleg en langs de weg van onderhandelingen de contractuele voorwaarden vast. Deze procedure kan slechts in de volgende gevallen worden toegepast (art. 11, lid 2):

- indien er in een openbare of niet-openbare procedure onregelmatige inschrijvingen zijn gedaan (bijvoorbeeld inschrijvingen die niet voldoen aan de voor de opdracht geldende regels), of inschrijvingen die onaanvaardbaar zijn volgens nationale voorschriften die in overeenstemming zijn met de artikelen 23 tot en met 28 van de Richtlijn Diensten, bijvoorbeeld offertes die te laat binnenkomen (Art. 11, lid 2a);
- indien op geen enkele wijze de totale prijs voor een opdracht vooraf kan worden vastgesteld (bijvoorbeeld reparatiewerkzaamheden waarbij de omvang van de noodzakelijke reparatie pas bekend wordt als met de reparatie wordt begonnen) (Art. 11, lid 2b);

- wanneer de inhoud van de opdracht vooraf niet voldoende nauwkeurig kan worden bepaald (bijvoorbeeld bij intellectuele diensten of financiële diensten) (Art. 11, lid 2c).

2.6.4 de onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking

In deze procedure onderhandelt de aanbestedende dienst rechtstreeks met de door hem uitgekozen gegadigde(n) over de inhoud van het contract zonder de opdracht vooraf officieel te publiceren. Deze procedure kan slechts in de volgende gevallen worden gebruikt (Art. 11, lid 3):

- indien er in een openbare of niet-openbare procedure geen of geen geschikte inschrijvingen zijn ontvangen, mits de oorspronkelijke voorwaarden van de opdracht niet wezenlijk worden gewijzigd. Voorwaarde hierbij is wel dat de procedure officieel wordt afgesloten en dat het Bureau voor Officiële Publicaties hiervan in kennis wordt gesteld. Inschrijvingen worden geacht niet geschikt te zijn als zij onaanvaardbaar of onregelmatig zijn (zie paragraaf 2.6.3) of wanneer de inhoud absoluut niet beantwoordt aan de aanbesteding en de offerte volstrekt ongeschikt is. De indiening van dergelijke inschrijvingen wordt gelijkgesteld met het ontbreken van inschrijvingen (Art 11, lid 3a);
- indien het gaat om opdrachten die om technische of artistieke redenen of om redenen van bescherming van alleenrechten slechts aan een bepaalde dienstverlener kunnen worden toevertrouwd. Dit is bijvoorbeeld van toepassing indien een dienstverlener het exclusieve recht heeft om een bepaalde dienst te verlenen. Is het exclusieve recht echter in licentie gegeven of kan het redelijkerwijs worden verkregen, dan kan geen beroep gedaan worden op de onderhandelingsprocedure (Art. 11, lid 3b);

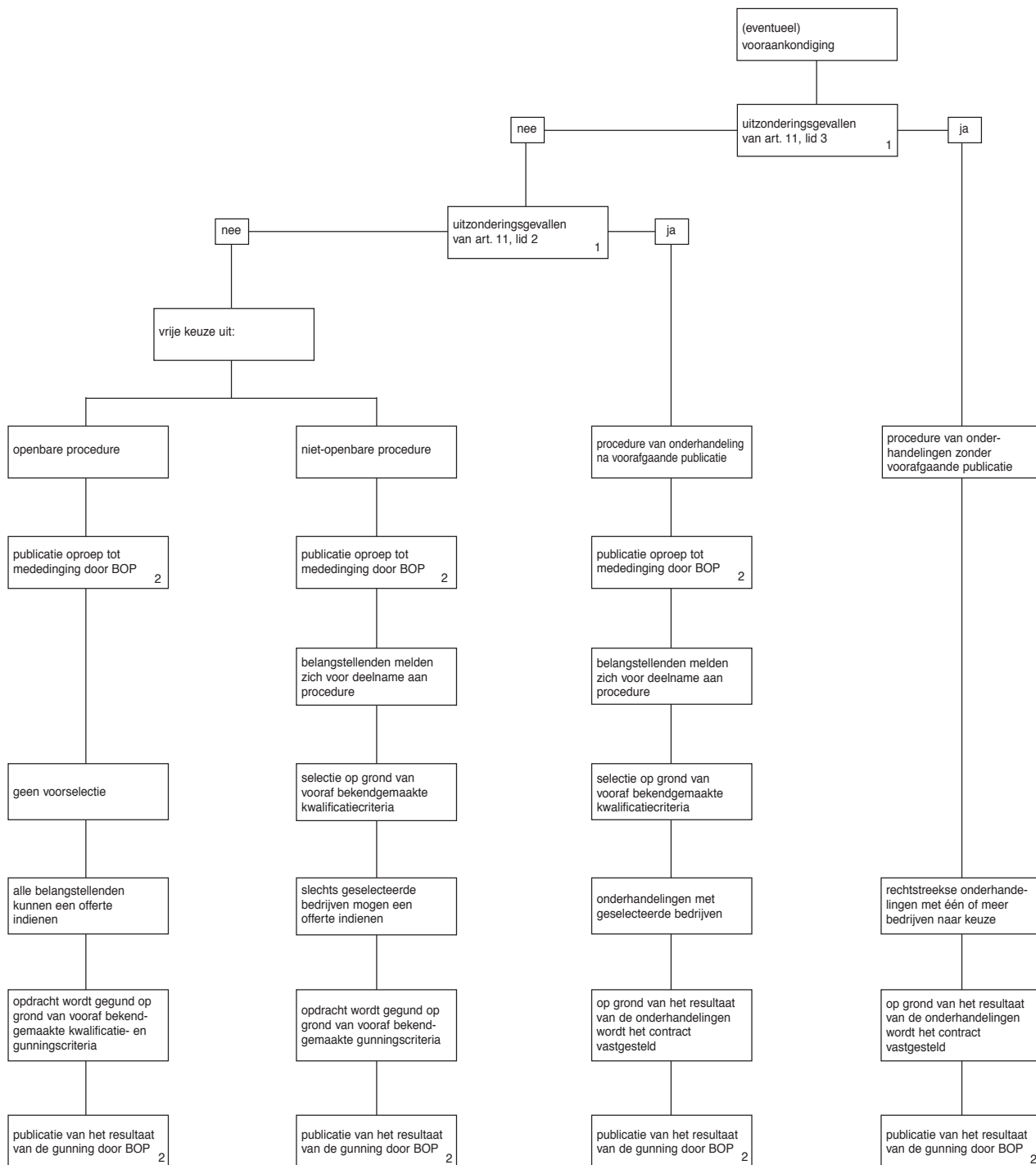
Indien bijvoorbeeld een beeldhouwer het exclusieve recht heeft om een door hem zelf gemaakt beeldhouwwerk te repareren dan heeft hij echter niet het exclusieve recht om foto's te maken van zijn kunstwerk indien hij anderen reeds toestemming heeft gegeven om dit te doen;

- indien het gaat om een opdracht die volgens de toepasselijke voorschriften moet worden toegekend aan de winnaar van een prijsvraag (zie paragraaf 2.8) (Art. 11, lid 3c);
- wanneer dat strikt noodzakelijk is als gevolg van dwingende spoed¹⁸. Het spoedeisend karakter mag niet te wijten zijn aan de aanbestedende dienst. Het moet gaan om omstandigheden die de aanbestedende dienst niet kon voorzien¹⁹ (Art. 11, lid 3d).

Bijv. een aardbeving of een overstroming die acute hulp aan slachtoffers noodzakelijk maakt. Het gaat hier alleen om diensten die nodig zijn om de onmiddellijke noodsituatie te verhelpen. Gelet op de minimumtermijn betekent dit diensten van ongeveer een maand;

- voor aanvullende diensten die, ten gevolge van onvoorziene omstandigheden, noodzakelijk zijn om de oorspronkelijke dienst te kunnen verlenen (Art. 11, lid 3e);
- voor herhalingsopdrachten die deel uitmaken van de oorspronkelijke opdracht. Een van de voorwaarden is dat in de aanbestedingstekst van de eerste opdracht reeds melding is gemaakt van de aanschaf van mogelijke bijkomende diensten (Art. 11, lid 3f).

Welke aanbestedingsprocedure kan gevolgd worden?

1) De uitzonderingsgevallen zijn limitatief opgesomd en moeten restrictief worden geïnterpreteerd.

2) BOP = Bureau voor Officiële Publicaties van de EG

2.7 De termijnen

De Richtlijn Diensten schrijft bij het gebruik van de aanbestedingsprocedures bepaalde minimumtermijnen voor. De geïnteresseerde dienstverleners moeten binnen die termijn van hun belangstelling blijk geven of een offerte indienen (art. 18).

Bij de openbare procedure geldt een minimumtermijn van 52 dagen, te rekenen vanaf de datum van verzending van de aankondiging aan het Bureau voor Officiële Publicaties van de Europese Gemeenschappen. Deze termijn kan worden verkort tot doorgaans niet korter dan 36 dagen, maar in geen geval korter dan 22 dagen indien de aanbestedende dienst een vooraankondiging heeft geplaatst. Voorwaarde is wel dat de vooraankondiging minimaal 52 dagen en maximaal 12 maanden voor het plaatsen van de daadwerkelijke aankondiging is gepubliceerd en dat deze minimaal dezelfde gegevens bevatte als de later gepubliceerde aankondiging.

Bij de niet-openbare procedure en de onderhandelingsprocedure na voorafgaande bekendmaking geldt een termijn van 37 dagen voor de ontvangst van aanvragen tot deelneming (art. 19). In gevallen van dringende spoed kan deze termijn worden verkort tot minimaal 15 dagen vanaf de datum van verzending van de aankondiging (art. 20)²⁰.

Bij de niet-openbare procedure geldt een termijn van tenminste 40 dagen waarbinnen dienstverleners een offerte kunnen uitbrengen. Deze termijn kan worden verkort tot 26 dagen indien de aanbestedende dienst minimaal 52 dagen en maximaal 12 maanden van te voren een vooraankondiging heeft geplaatst (art.19).

Een verkorte termijn van minimaal 10 dagen is mogelijk in gevallen van dringende spoed (art. 20). Deze termijnen beginnen te lopen vanaf de datum waarop de aanbestedende dienst de uitnodigingen om een offerte uit te brengen, heeft verzonden. Alle termijnen hebben betrekking op kalenderdagen.

	Diensten
Periodieke vooraankondiging	Zo spoedig mogelijk na begin begrotingsjaar (>750.000 Euro)
Openbare procedure	52 dagen 22 dagen, zie ^{A)}
Niet-openbare procedure	37 dagen voor verzoek tot inschrijving en daarop 40 of 26 zie ^{B)} dagen voor indiening offerte
Onderhandelingsprocedure Versnelde procedure	37 dagen voor verzoek tot inschrijving 15 dagen voor verzoek tot inschrijving en daarop 10 dagen voor indiening offerte ²¹
Bekendmaking gunning	uiterlijk 48 dagen na gunning

^{A)} Indien een vooraankondiging heeft plaatsgevonden, mag deze termijn worden verkort tot doorgaans niet korter dan 36 dagen, maar in geen geval korter dan 22 dagen. Daarbij dient de vooraankondiging dezelfde informatie te bevatten als de werkelijke aankondiging

^{B)} Indien een vooraankondiging heeft plaatsgevonden, mag deze termijn worden verkort tot 26 dagen. Daarbij dient de vooraankondiging dezelfde informatie te bevatten als de werkelijke aankondiging

2.8 De bekendmaking

De Richtlijn Diensten schrijft voor alle bekendmakingen - in de richtlijn "aankondigingen" genoemd - modellen voor. Deze zijn opgenomen in bijlage III en IV bij deze richtlijn. Het in te vullen model is afhankelijk van de gekozen procedure. De aankondiging moet worden

opgestuurd aan het Bureau voor Officiële Publicaties van de Europese Gemeenschappen (voor adres zie bijlage 4.5 achterin deze uitgave). Bij de versnelde niet-openbare procedure en onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking moeten de aankondigingen per telex, telegram of fax worden verzonden. Het is raadzaam de bekendmaking per fax naar het Bureau voor Officiële Publicaties te sturen, gelijktijdig met een aangetekend schrijven. Vooral dit laatste kan van belang zijn aangezien de aanbestedende dienst de datum van verzending van de aankondiging moet kunnen aantonen. Tevens is het mogelijk om de aankondigingen via een elektronisch systeem, SIMAP (zie paragraaf 2.14), te versturen. Dit systeem bevat ook de modellen van de aankondigingen. De modellen kunnen via de computer ingevuld en verstuurd worden.

Het Bureau voor Officiële Publicaties zorgt voor publicatie in het Supplement op het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen. Het Supplement wordt niet meer op papier gepubliceerd maar is toegankelijk via de TED Databank (zie paragraaf 2.16) en de CD-Rom. De volledige tekst van de aanbesteding verschijnt in de taal, zoals deze is ingediend. De tekst in de oorspronkelijke taal is authentiek. Alleen de samenvatting verschijnt in alle officiële talen van de Europese Unie. De kosten van bekendmaking komen voor rekening van de Europese Gemeenschappen.

2.8.1 de vooraankondiging (bijlage III, onder A van de richtlijn)

De vooraankondiging dient als informatie voor dienstverleners, dat een aanbestedende dienst het komende jaar bepaalde grote opdrachten heeft te vergeven. Hoewel het publiceren van de vooraankondiging, in de richtlijn “enuntiatieve aankondiging” genoemd, verplicht is, leidt deze niet tot de verplichting voor een aanbestedende dienst om de in de vooraankondiging opgenomen opdrachten ook daadwerkelijk dat jaar aan te besteden.

Om te bepalen of een vooraankondiging moet worden opgesteld, is de aanbestedende dienst in principe verplicht om zo spoedig mogelijk na het begin van het begrotingsjaar, alle voorgenomen opdrachten die het drempelbedrag van 200.000 Euro zullen overschrijden, per dienstencategorie bij elkaar op te tellen. Indien hiermee per dienstencategorie de 750.000 Euro (tot en met 31 december 1999 bedraagt de nationale tegenwaarde NLG 1.616.576 excl. BTW) wordt overschreden, moeten de aanbestedende diensten een vooraankondiging plaatsen in het Supplement op het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen (de zogenaamde enuntiatieve aankondiging). Deze vooraankondiging geldt alleen voor diensten die onder de volledige werking van de richtlijn vallen (bijlage I A).

2.8.2 de oproep tot mededinging (bijlage III, onder B, C en D van de richtlijn)

De oproep tot mededinging is de publicatie van een voorgenomen opdracht in het Supplement op het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen. Naar aanleiding hiervan kunnen geïnteresseerde bedrijven hun belangstelling kenbaar maken voor de opdracht of direct een offerte uitbrengen. Deze is afhankelijk van de gevolgde aanbestedingsprocedure: bijlage III onder B voor de openbare procedure, onder C voor de niet-openbare procedure en onder D voor de onderhandelingsprocedure. De oproep tot mededinging mag niet in Nederland worden gepubliceerd vóór de dag van verzending van de oproep naar het Bureau voor Officiële Publicaties.

2.8.3 Bekendmaking van gunning (bijlage III, onder E, van de richtlijn)

Heeft de aanbestedende dienst eenmaal een opdracht gegund, dan moet een “aankondiging betreffende de uitslag van de aanbestedingsprocedure” worden gepubliceerd in het Supplement op het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen. Deze aankondiging moet daartoe uiterlijk 48 dagen na gunning van de betrokken opdracht worden verzonden aan het Bureau voor Officiële Publicaties van de Europese Gemeenschappen. Ook van opdrachten die gegund zijn na een onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking, moet een bekendmaking van gunning worden gepubliceerd. Tevens moeten de afgewezen gegadigden een brief ontvangen die de relatieve voordelen van de winnende offerte beschrijft, indien zij daartoe een schriftelijk verzoek hebben ingediend.

De aanbestedende dienst moet bovendien een verslag (proces verbaal) opstellen over de gegunde opdracht. De richtlijn geeft minimumeisen voor de inhoud van dat verslag (art. 12, lid 3). Op een daartoe strekkend verzoek moet het verslag aan de Europese Commissie worden toegezonden.

2.9 Het gebruik van technische specificaties en normen

De richtlijn schrijft in art. 14 voor dat opdrachten voor diensten nauwkeurig moeten worden gespecificeerd. Er mag geen gebruik worden gemaakt van verwijzingen naar merken, octrooien of typen of naar een bepaalde oorsprong of herkomst, aangezien hierdoor bepaalde dienstverleners zouden worden bevoordeeld of uitgesloten. In die gevallen waarin een dergelijke verwijzing echter onvermijdelijk is, moet daarbij worden vermeld: “of daarmee overeenstemmend”²².

Om een zo objectief mogelijke omschrijving van de gewenste diensten mogelijk te maken, hanteert de richtlijn een bepaalde voorkeursvolgorde voor het gebruik van technische voorschriften en normen. De aanbestedende dienst is verplicht te verwijzen naar Europese normen, naar Europese technische goedkeuringen of naar gemeenschappelijke technische specificaties. Indien het gebruik van deze normen, goedkeuringen of specificaties zou leiden tot technische moeilijkheden of grote kosten, kan de aanbestedende dienst hiervan afwijken. De aanbestedende dienst moet echter kunnen aantonen om welke objectieve reden zij in dit concrete geval gedwongen was af te wijken.

In bijlage II bij de Richtlijn Diensten worden definities gegeven van enkele technische specificaties.

2.10 De selectiecriteria

In elke aanbestedingsprocedure moet de aanbestedende dienst voor de kwalitatieve selectie van dienstverleners gebruik maken van objectieve criteria. De selectiecriteria moeten voor alle geïnteresseerde dienstverleners gelijk zijn en ook op gelijke wijze worden toegepast. De selectiecriteria moeten tevens vooraf bekend worden gemaakt. Indien na selectie een te groot aantal dienstverleners overblijft, kan dit aantal door loting worden verkleind.

De selectiecriteria - strikt te onderscheiden van de gunningscriteria (zie paragraaf 2.11) - staan vermeld in de art. 29 tot en met 35 van de richtlijn. Zo geeft de richtlijn in art. 29 aan wanneer dienstverleners kunnen worden uitgesloten van het deelnemen aan opdrachten. Dit kan bijvoorbeeld wanneer er sprake is van faillissement of een ernstige fout bij de beroepsuitoefening. In Nederland bestaan de volgende instanties waar inschrijvers verklaringen kunnen vragen²³:

- de griffier van de rechtbank is bevoegd tot het afgeven van een bewijsstuk waaruit blijkt dat de onderneming niet verkeert in een staat van faillissement of surséance van betaling. Tevens is de griffier van de rechtbank bevoegd een bewijsstuk af te geven waaruit blijkt dat ten aanzien van de inschrijver geen faillissement of surséance van betaling is aangevraagd.
- het Landelijk Instituut Sociale Verzekeringen (LISV) is bevoegd om een verklaring af te geven dat de inschrijver voldoet aan de betalingsverplichtingen ten aanzien van de sociale verzekeringsbijdragen, voor wat betreft de werknemersverzekeringen. Aangezien de premies voor de volksverzekeringen worden geheven door de Rijksbelastingdienst, is de inspecteur die bevoegd is tot het heffen en invorderen van loonbelasting of inkomstenbelasting bevoegd tot het afgeven van een bewijsstuk waaruit blijkt dat de verschuldigde premies zijn voldaan. Het bewijs dat de belastingverplichtingen tijdig zijn nagekomen, kan worden geleverd door middel van een verklaring van de inspecteur van de belastingen.

Op dit moment is er in Nederland voor rechtspersonen geen instantie aangewezen om verklaringen af te geven omtrent het gedrag. Er kan aan de bewijsplicht, dat er geen sprake is van een strafrechtelijke veroordeling die de beroepsmoraliteit of professionele integriteit in het gedrag brengt, worden voldaan door het overleggen van een notarieel vastgelegde verklaring onder ede, waarin staat dat de inschrijver tegenover de notaris heeft verklaard dat een dergelijke strafrechtelijke veroordeling niet heeft plaatsgevonden.

Ook schetst de richtlijn welke documenten van de dienstverleners kunnen worden verlangd voor het aantonen van hun financiële en economische draagkracht en van hun technische bekwaamheid. De financiële en economische positie kan worden aangetoond door bijvoorbeeld bankverklaringen en verklaringen over de totale omzet van de dienstverlener. De technische geschiktheid kan worden aangetoond door bijvoorbeeld studie- en beroepsdiploma's en door een overzicht van de belangrijkste diensten die de dienstverlener gedurende de afgelopen 3 jaar heeft verricht, met vermelding van bedrag en aanschaffende instantie.

De aanbestedende dienst moet de referenties die zij voor een concrete opdracht verlangt, vermelden in de aankondiging van de voorgenomen opdracht of in de uitnodiging tot inschrijving. De in te winnen referenties moeten wel in een redelijke verhouding tot de opdracht staan.

Als de opdracht bijvoorbeeld betrekking heeft op het ophalen van afval bij 10.000 huishoudens dan is het niet geoorloofd om van de dienstverlener te eisen dat hij kan aantonen dat hij ervaring heeft met opdrachten voor het ophalen van afval bij 60.000 huishoudens.

Bij elke aanbestedingsprocedure geldt dat de aanbestedende dienst schriftelijk moet aangeven waarom een dienstverlener die zijn interesse heeft laten blijken, niet is uitgenodigd voor het doen van een offerte of waarom een offerte niet is geaccepteerd. Daarnaast moeten zij aan iedere inschrijver die een offerte heeft ingediend de kenmerken en relatieve voordelen van de winnende offerte vermelden, indien daartoe een schriftelijk verzoek is ingediend. Voorwaarde is wel dat de ingediende offerte aan de eisen van de aanbestedende diensten beantwoordt.

Ook als de aanbestedende dienst afziet van het plaatsen van een opdracht of de aanbestedingsprocedure opnieuw wil starten, moet hij dat, op verzoek, meedelen aan de dienstverleners die zich hebben aangemeld of een offerte hebben ingediend. Ook moet hiervan een bericht naar het Bureau voor Officiële Publicaties verstuurd worden.

2.11 De gunningscriteria

De richtlijn geeft de criteria aan waaruit de aanbestedende dienst een keuze moet maken voor het toekennen van een opdracht. Die gunningscriteria zijn:

- de laagste prijs, of
- de economisch voordeligste aanbidding;

Is het gunningscriterium de economisch voordeligste aanbidding, dan kunnen daarbij verschillende criteria een rol spelen die variëren al naar gelang de aard van de opdracht. Gedacht kan worden aan kwaliteit, technische waarde, esthetische en functionele kenmerken, after sales-service, tijdstip voor het verrichten van de dienst en de prijs. Wil de aanbestedende dienst het criterium van de economisch voordeligste aanbidding gebruiken, dan moet of in de aankondiging van de opdracht of in het bestek worden vermeld welke criteria men wil hanteren, met indien mogelijk een aanduiding van de rangorde van die criteria of het relatieve belang dat eraan wordt gehecht.

Kiest een aanbestedende dienst voor het gunningscriterium van de laagste prijs, dan is de prijs van de offerte allesbepalend. Bij het toekennen van de opdracht mag de aanbestedende

dienst in dat geval geen andere criteria mee laten spelen bij het gunnen van de opdracht. Indien er geen gunningscriterium is aangegeven, dan is automatisch het criterium van de laagste prijs van toepassing.

2.12 Beroepsmogelijkheden

Indien een aanbestedende dienst de verplichtingen van de richtlijn niet naleeft zijn er enkele beroepsmogelijkheden voor bedrijven. Een bedrijf kan zowel een klacht indienen bij de Europese Commissie (DG XV voor adres: zie bijlage 4.5), als een procedure voeren voor de Nederlandse rechter. Om ervoor te zorgen dat de toepassing van de Richtlijnen Leveringen, Werken en Diensten in alle EU-lidstaten een gelijke rechtsbescherming tot gevolg hebben, is Richtlijn 89/665/EEG²⁴ inzake beroepsprocedures uitgevaardigd.

De richtlijn voorziet in een procedure volgens welke de Europese Commissie in geval van een duidelijke en kennelijke schending van de communautaire voorschriften kan ingrijpen vóór de sluiting van de overeenkomst. De Commissie geeft de lidstaat en de aanbestedende dienst kennis van de redenen waarom zij meent dat er een schending heeft plaatsgevonden en zij vraagt om deze ongedaan te maken. De lidstaat moet binnen 21 dagen antwoorden met:

- de bevestiging dat de schending ongedaan is gemaakt, of
- een conclusie waarin toegelicht wordt waarom geen corrigerende actie is ondernomen, of
- een kennisgeving waarin wordt medegedeeld dat de aanbestedingsprocedure is opgeschort.

Volgens deze richtlijn moeten de lidstaten tevens een doeltreffende en zo snel mogelijk verlopende procedure vaststellen waarmee beroep kan worden ingesteld tegen besluiten waardoor het Gemeenschapsrecht op het gebied van overheidsopdrachten of de nationale voorschriften waarin dit Gemeenschapsrecht is omgezet, worden geschonden. Daardoor kunnen in alle stadia van de aanbestedingsprocedure:

- voorlopige maatregelen worden genomen, bijvoorbeeld om een besluit van een aanbestedende dienst op te schorten;
- onwettige besluiten, bijvoorbeeld de vaststelling van discriminerende technische specificaties, nietig kunnen verklaard;
- maatregelen worden genomen om schadevergoeding toe te kennen.

Indien een klacht wordt ingediend bij de Europese Commissie en deze van oordeel is dat er schending van voorschriften heeft plaatsgevonden, zendt zij een brief naar de lidstaat waar de aanbestedende dienst zich bevindt. De lidstaat krijgt zo de gelegenheid opmerkingen te maken met betrekking tot de klacht. Indien de lidstaat er niet in slaagt de Commissie te overtuigen dat er geen schending heeft plaatsgevonden, of wanneer de lidstaat geen maatregelen neemt na een geconstateerde schending kan de Commissie de zaak voorleggen aan het Europese Hof van Justitie. De Commissie kan hierbij tevens verzoeken om voorlopige maatregelen. Dit is de procedure tegen inbreuken op het Gemeenschapsrecht volgens artikel 169 van het EEG-Verdrag.

Een ondernemer kan de Europese klachtenprocedure en de nationale procedure naast elkaar voeren. Voor de Nederlandse rechter kan in kort geding geëist worden dat een onrechtmatige procedure wordt gestopt, eventueel in combinatie met het opleggen van een dwangsom. Als de opdracht al is

gegund, is een eis tot schadevergoeding mogelijk op grond van onrechtmatige daad. Als de ondernemer tevens een klacht indient bij de Europese Commissie, die leidt tot een veroordeling van de lidstaat door het Europese Hof van Justitie, kan deze veroordeling worden gebruikt in een nationale procedure voor schadevergoeding.

Sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Maastricht op 1 november 1993 is artikel 171 van het EEG-Verdrag gewijzigd, waardoor het Europese Hof van Justitie een lidstaat een dwangsom of een boete kan opleggen als een Europese regeling niet naar behoren wordt uitgevoerd. De lidstaat zal dan trachten de schade te verhalen op de overheidsdienst die met de aanbesteding in de fout ging.

2.13 De WTO-overeenkomst en de Overeenkomst inzake overheidsopdrachten

In 1994 is in het kader van de WTO (World Trade Organisation) de Overeenkomst inzake overheidsopdrachten, hierna te noemen de Overeenkomst, gesloten²⁵. De Overeenkomst is naast de Europese Unie ondertekend door Japan, VS, Canada, Noorwegen, Korea, Israël, Hongarije, Hong Kong/China, Singapore, Aruba, Zwitserland en Liechtenstein. De partijen die de Overeenkomst hebben ondertekend, dienen hun markt voor overheidsopdrachten te openen voor de overige ondertekenaars van de Overeenkomst.

De Overeenkomst is van toepassing op opdrachten van de Rijksoverheid, lagere overheden en publiekrechtelijke instellingen voor leveringen, dienstverlening en uitvoering van werken boven een bepaald drempelbedrag. Uitgezonderd zijn de volgende opdrachten met betrekking tot dienstverlening:

- diensten zoals vermeld in Bijlage 1B van de Richtlijn Diensten;
- onderzoek- en ontwikkelingsopdrachten;
- bepaalde telecommunicatiediensten;
- bepaalde financiële diensten.

Op 28 november 1997 is de Richtlijn (97/52/EG) gepubliceerd die de Richtlijnen Werken, Leveringen en Diensten zodanig wijzigt, dat deze nu formeel aan de Overeenkomst voldoen. Op ondermeer de volgende punten is de invloed van de Overeenkomst terug te vinden in de wijzigingsrichtlijn²⁶:

- eisen aan de informatie die de publicatie van de aankondiging van een opdracht dient te bevatten. Indien mogelijk moet in de aankondiging worden aangegeven of er opties zijn voor eventuele latere opdrachten. Tevens moet aangegeven worden op welke termijn de opties kunnen worden uitgeoefend en moet duidelijk vermeld worden of de opdracht onder de Overeenkomst valt.
- verkorte termijnen na bekendmaking van een vooraankondiging. De termijn voor de ontvangst van offertes bij de openbare en niet-openbare procedure kunnen worden verkort tot doorgaans niet korter dan 36 dagen, maar in geen geval korter dan 22 dagen indien er een vooraankondiging heeft plaatsgevonden. Voorwaarde is wel dat de vooraankondiging minimaal 52 dagen en maximaal 12 maanden voor het plaatsen van de daadwerkelijke aankondiging is geplaatst en dat deze voor zover mogelijk dezelfde informatie bevat.
- informatie met betrekking tot de gunning. Bij de informatie die gepubliceerd moet worden bij de gunning moet tevens vermeld worden wat de waarde van de gegunde opdracht is, dan wel kunnen het hoogste en het laagste bod genoemd worden. Aan de aanbidders die de opdracht niet gegund hebben gekregen, moet op schriftelijk verzoek binnen 15 dagen gemeld worden waarom een aanbieder is afgewezen, wat de kenmerken en de relevante voordelen van de geselecteerde aanbieder zijn en wie de opdracht gegund gekregen heeft.

Een veel besproken onderdeel van de Overeenkomst is de zogeheten Chinese Wall-bepaling.

De Overeenkomst bepaalt dat bij het accepteren van advies voor het opstellen van (technische) specificaties door aanbestedende diensten het beginsel van gelijke behandeling van aanbieders gewaarborgd moet blijven. Dit houdt in dat een adviseur die ondersteuning biedt bij het opstellen van technische specificaties alleen mag meedingen naar de opdracht indien hij door zijn adviesfunctie geen wezenlijke voorsprong heeft verkregen op de overige aanbieders, dan wel dat deze over dezelfde informatie kunnen beschikken. Deze bepaling is in de wijzigingsrichtlijn niet als zodanig opgenomen, maar verwoord in een overweging bij de richtlijn. Deze overweging zegt dat de aanbestedende diensten ervoor dienen te zorgen dat er geen discriminatie tussen dienstverleners plaatsvindt.

Per 1 januari 1994 is tussen de Europese Unie en de Europese Vrijhandelsassociatie (m.u.v. Zwitserland) het Verdrag over de Europese Economische Ruimte van kracht geworden. Hiermee zijn de EG-richtlijnen op het gebied van overheidsopdrachten ook van kracht geworden in IJsland en Liechtenstein. Alle aanbestedende diensten en leveranciers in de EU en de hiervoor genoemde landen hebben derhalve op het terrein van de overheidsopdrachten dezelfde rechten en plichten. Ook voor de landen die z.g. Europa akkoorden hebben afgesloten met de EU, gelden speciale afspraken over het inschrijven op overheidsopdrachten. Het betreft de volgende landen: Polen, Hongarije, Tsjechië, Slowakije, Roemenië, Bulgarije, Estland, Letland, Litouwen en Slovenië.

2.14 SIMAP

SIMAP (Système d'Information pour les Marchés Publics) is een initiatief van de Europese Commissie dat zich richt op elektronisch aanbesteden, oftewel de integratie van de informatie- en communicatietechnologie en openbaar aanbesteden. Aanbestedende diensten kunnen via het invullen van elektronische formulieren hun aankondiging via het Internet versturen naar het Bureau voor Officiële Publicaties in Luxemburg. De hiervoor benodigde software en een handleiding zijn beschikbaar op de SIMAP website: <http://simap.eu.int>. Momenteel bevindt het initiatief zich nog in een onderzoeksfase maar op de lange termijn zullen aankondigingen alleen via dit systeem verstuurd kunnen worden naar Luxemburg. Een eerste stap op deze weg is reeds gezet, aangezien het Supplement op het Publicatieblad niet meer in de papieren versie verschijnt. Het Supplement op het Publicatieblad is alleen nog beschikbaar op CD-Rom en via de TED-databank.

2.15 CPV codes

De Europese Commissie heeft in 1996 een lijst van 6000 begrippen gepubliceerd die gebruikt moeten worden bij openbare aanbestedingen²⁷. Tegelijkertijd publiceerde de Commissie een aanbeveling aan de lidstaten om de gebruikte begrippen te hanteren. In de aanbeveling worden aanbestedende diensten, alsmede leveranciers en hun vertegenwoordigers opgeroepen de termen en de codes van de CPV²⁸ (=Common Procurement Vocabulary) woordenlijst te gebruiken voor het beschrijven of opzoeken van overheidsopdrachten die in het Publicatieblad en in de databank Tenders Electronic Daily (TED) worden bekendgemaakt.

De aanbestedingsrichtlijnen Werken, Leveringen, Diensten en Nutssectoren verplichten de aanbestedende diensten in alle lidstaten aankondigingen van aanbestedingen in het Supplement op het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen bekend te maken opdat daadwerkelijke mededinging op het gebied van overheidsopdrachten kan plaatsvinden. Hierbij moet een nauwkeurige omschrijving worden gegeven van de opdracht waarbij moet worden verwezen naar diverse nomenclaturen. Om goede concurrentieverhoudingen bij inschrijvingen te bevorderen heeft de Commissie het wenselijk geacht om tot een harmonisatie te komen van de diverse nomenclaturen die thans worden gebruikt.

De CPV is een aanpassing van de bestaande CPA (Classification of Products by Activity) nomenclatuur, die weer nauw overeenstemt met de CPC nomenclatuur (Centrale Product Classificatie) van de Verenigde Naties.

De CPV beoogt de gegevens voor de beschrijving van het voorwerp van opdrachten te standaardiseren door potentiële gebruikers (aanbestedende diensten, inschrijvers op aanbestedingen alsmede het Bureau voor Officiële Publicaties) hiertoe een geschikt instrument te verschaffen. De CPV zal uiteindelijk een geharmoniseerde nomenclatuur worden in de plaats van de hiervoor genoemde nomenclaturen. De CPV maakt voorts de aanbestedingen van overheidsopdrachten doorzichtiger, de opzet van een informatiesysteem gemakkelijker en vereenvoudigt de vertalingen van de aankondigingen en de voorbereiding van statistieken.

De CPV is opgedeeld in hoofdcategorieën, subcategorieën en een alfabetische index. De CPV zal regelmatig aan de omstandigheden worden aangepast. De laatste wijziging heeft in 1998 plaatsgevonden en is per 1 januari 1999 operationeel geworden. Gebruikers die van mening zijn dat de aard en omvang van de overheidsaanbestedingen niet met de vereiste duidelijkheid en nauwkeurigheid worden omschreven, worden uitgenodigd de Commissie in kennis te stellen van voorstellen voor wijzigingen of aanvullingen.

De volledige lijst met CPV codes is te vinden op het Internet:
http://www.ted.lu/nl/cpv_en.html

2.16 TED (Tenders Electronic Daily)

TED (=Tenders Electronic Daily) is een Europese databank voor aanbestedingen en in feite de elektronische versie van het Supplement op het Publicatieblad zoals dat voorheen op papier verscheen. De TED databank bestaat uit een actueel gedeelte, dat dagelijks wordt bijgewerkt en een archiefgedeelte. Indien u deze databank wilt raadplegen, dient u in het bezit te zijn van een abonnement. TED is te bereiken via de volgende Internet sites:
<http://europa.eu.int> en <http://www.ted.lu>

De inhoud van de TED databank is ook op CD-Rom beschikbaar.

2.17 Relevante informatie op het Internet

- **<http://info.minez.nl/eutenders>**
Deze site van het Ministerie van Economische Zaken is volledig gewijd aan overheidsopdrachten. Voor de Richtlijnen Werken, Leveringen en Diensten kunt u aan de hand van een beslisboom de waarde vaststellen van een bepaalde opdracht en zo bepalen of de opdracht onder de aanbestedingsregels valt. Tevens geeft de beslisboom aan welke stappen doorlopen moeten worden binnen het aanbestedingsproces. Naast de beslisbomen biedt de site informatie over drempelbedragen, geeft het een overzicht van gepubliceerde informatiebulletins, zoals IOEA Nieuwsbrieven, veel gestelde vragen en hun antwoord en wordt de mogelijkheid geboden per email een vraag te stellen. Bovendien bevat de site de meest actuele lijsten van aanbestedende diensten in Nederland en kunnen modelformulieren worden opgehaald die voor een publicatie kunnen worden gebruikt.
- **<http://europa.eu.int/comm/dg15/en>**
Deze site van DG XV van de Europese Commissie biedt informatie over diverse aspecten van de interne markt. Onder de optie 'public procurement' vindt u informatie over overheidsopdrachten.
- **<http://www.ted.lu>**
De site biedt informatie over TED (Tenders Electronic Daily), de gegevensbank waarin dagelijks de gepubliceerde aanbestedingsteksten worden opgenomen. Naast informatie over de databank, is informatie beschikbaar over diverse coderingen en indelingen die in de databank worden gebruikt. De CPV codes kunnen gedownload worden via het adres http://www.ted.lu/nl/cpv_en.html, terwijl een overzicht van aanbestedingen is te vinden onder <http://europa.eu.int/nl/general/b7.htm>
- **<http://simap.eu.int>**
Op deze site vindt u informatie over SIMAP (Système d'Information pour les Marchés Publics), een initiatief van de Europese Commissie ter bevordering van het elektronisch aanbesteden, de benodigde software om aan SIMAP deel te kunnen nemen en informatie over de standaardformulieren die in het kader van SIMAP worden gebruikt. Ook hier kunnen een handleiding voor het gebruik van het systeem en de CPV codes gedownload worden.
- **<http://www.eipa.nl/activities>**
Indien u de optie 'procurement' kiest, biedt de site van het 'European Institute of Public Administration' een gevarieerd overzicht van sites gericht op overheidsopdrachten. De verschillende sites zijn ingedeeld op regio, waarbij ook voor Nederland gekozen kan worden.

N.B. De genoemde internetadressen kunnen door bepaalde (doorgaans technische) ontwikkelingen wel eens van naam of locatie wijzigen. Houdt u er daarom rekening mee dat er wel eens vertraging kan ontstaan bij het vinden van deze sites. Voor het raadplegen van sommige sites kan het een vereiste zijn dat men beschikt over de meest actuele internet faciliteiten (zoals een hoge browser-versie).

3 *Tekst en bijlagen van de Richtlijn Diensten (92/50/EEG), waarin opgenomen Richtlijn 97/52/EG.*

N.B. De overwegingen bij deze richtlijn zijn te vinden als bijlagen 4.3 (92/50/EEG) en 4.4 (97/52/EG) achter in deze brochure.

RICHTLIJN VAN DE RAAD

van 18 juni 1992 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor dienstverlening (92/50/EEG) waarin opgenomen 97/52/EG

De Raad van de Europese Gemeenschappen heeft de volgende richtlijn vastgesteld:

TITEL I

Algemene bepalingen

Artikel 1

In de zin van deze richtlijn:

- a) wordt onder “overheidsopdrachten voor dienstverlening” verstaan: schriftelijke overeenkomsten onder bezwarende titel, die zijn gesloten tussen een dienstverlener enerzijds en een aanbestedende dienst anderzijds, met uitsluiting van:
 - i) overheidsopdrachten voor leveringen in de zin van artikel 1, onder a), van Richtlijn 77/62/EEG en overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken in de zin van artikel 1, onder a), van Richtlijn 71/305/EEG;
 - ii) opdrachten die worden geplaatst op de gebieden die zijn genoemd in de artikelen 2, 7, 8 en 9 van Richtlijn 90/531/EEG en opdrachten die voldoen aan de voorwaarden van artikel 6, lid 2, van dezelfde richtlijn;
 - iii) opdrachten betreffende de verwerving of huur, ongeacht de financiële modaliteiten ervan, van grond, bestaande gebouwen of andere onroerende zaken of betreffende de rechten hierop; de overeenkomsten betreffende financiële diensten die voorafgaand aan, gelijktijdig met of als vervolg op het koop- of huurcontract worden afgesloten, zijn echter, ongeacht hun vorm, onderworpen aan deze richtlijn;
 - iv) opdrachten betreffende de aankoop, de ontwikkeling, de productie of de coproductie van programmamateriaal door televisie-omroeporganisaties en overeenkomsten betreffende zendtijd;
 - v) opdrachten betreffende spraaktelefonie-, telex-, mobiele radiotelefonie-, oproep- en satelliet diensten;
 - vi) opdrachten betreffende diensten van arbitrage en bemiddeling;
 - vii) opdrachten inzake financiële diensten betreffende de uitgifte, de aankoop, de verkoop en de overdracht van effecten of andere financiële instrumenten, en door de centrale banken verleende diensten;
 - viii) opdrachten inzake tewerkstelling;
 - ix) opdrachten betreffende diensten voor onderzoek en ontwikkeling, met uitzondering van die waarvan de resultaten in hun geheel toekomen aan de aanbestedende dienst voor gebruik ervan in de uitoefening van zijn eigen werkzaamheden, voor zover de dienstverlening volledig beloond wordt door de aanbestedende dienst;

- b) worden als “aanbestedende diensten” beschouwd: de Staat, de territoriale lichamen, publiekrechtelijke instellingen en verenigingen gevormd door een of meer van deze lichamen of instellingen.

Onder publiekrechtelijke instelling wordt verstaan, iedere instelling die:

- is opgericht met het specifieke doel te voorzien in behoeften van algemeen belang andere dan die van industriële of commerciële aard, en
- rechtspersoonlijkheid heeft en
- waarvan of wel de activiteiten in hoofdzaak door de Staat of de territoriale of andere publiekrechtelijke instellingen worden gefinancierd, of wel het beheer is onderworpen aan toezicht door deze laatste, of wel de leden van de directie, de raad van bestuur of de raad van toezicht voor meer dan de helft door de Staat, de territoriale lichamen of andere publiekrechtelijke instellingen zijn aangewezen.

De lijsten van de instellingen en van de categorieën van publiekrechtelijke instellingen die voldoen aan de in de tweede alinea van dit punt genoemde criteria, staan in bijlage I van Richtlijn 71/305/EEG. Deze lijsten zijn zo volledig mogelijk en kunnen worden herzien volgens de procedure van artikel 30 ter van deze laatste richtlijn;

- c) wordt onder “dienstverleners” verstaan: natuurlijke of rechtspersonen, met inbegrip van openbare lichamen, die diensten aanbieden. De dienstverlener die een aanbieding heeft gedaan, wordt aangeduid als “inschrijver”; degene die heeft verzocht om een uitnodiging tot deelneming aan een niet-openbare procedure of aan een procedure van gunning via onderhandelingen, wordt aangeduid als “gegadigde”;
- d) wordt onder “openbare procedures” verstaan: die nationale procedures waarbij alle belangstellende dienstverleners mogen inschrijven;
- e) wordt onder “niet-openbare procedures” verstaan: die nationale procedures waarbij alleen de door de aanbestedende dienst aangezochte dienstverleners mogen inschrijven;
- f) wordt onder “procedures van gunning via onderhandelingen” verstaan: die nationale procedures waarbij de aanbestedende dienst met door hem gekozen dienstverleners overleg pleegt en in onderhandelingen met een of meer van hen de contractuele voorwaarden vaststelt;
- g) wordt onder “prijsvragen voor ontwerpen” verstaan: die nationale procedures welke tot doel hebben de aanbestedende dienst, inzonderheid op het gebied van ruimtelijke ordening, stadsplanning, architectuur en weg- en waterbouw, of op het gebied van de automatische gegevensverwerking, een plan of ontwerp te verschaffen dat op basis van mededinging door een jury wordt geselecteerd, al dan niet met toekenning van prijzen.

Artikel 2

Indien een overheidsopdracht betrekking heeft zowel op produkten in de zin van Richtlijn 77/62/EEG als op diensten in de zin van de bijlagen IA en IB van deze richtlijn, valt zij onder de werkingssfeer van deze richtlijn indien de waarde van de betrokken diensten die van de in de opdracht opgenomen produkten te boven gaat.

Artikel 3

1. Bij het plaatsen van overheidsopdrachten voor dienstverlening of het houden van prijsvragen voor ontwerpen passen de aanbestedende diensten aan de bepalingen van deze richtlijn aangepaste procedures toe.
2. De aanbestedende diensten zorgen ervoor dat tussen verschillende dienstverleners niet wordt gediscrimineerd.

3. De lidstaten nemen de nodige maatregelen opdat de aanbestedende diensten de bepalingen van deze richtlijn naleven of doen naleven, wanneer zij voor een opdracht voor dienstverlening die door een andere instantie dan de aanbestedende dienst is geplaatst en die verband houdt met een opdracht voor de uitvoering van werken in de zin van artikel 1 bis, lid 2, van Richtlijn 71/305/EEG, rechtstreeks voor meer dan 50 % subsidie verlenen.

Artikel 4

1. Deze richtlijn is van toepassing op de overheidsopdrachten voor dienstverlening die door aanbestedende diensten op defensiegebied worden gegund, met uitzondering van de contracten waarop artikel 223 van het Verdrag van toepassing is.
2. Deze richtlijn is niet van toepassing op diensten die geheim zijn verklaard of waarvan de uitvoering overeenkomstig de in de betrokken lidstaat geldende wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen met bijzondere veiligheidsmaatregelen gepaard moet gaan of wanneer de bescherming van de fundamentele belangen van die Staat zulks vereist.

Artikel 5

Deze richtlijn is niet van toepassing op overheidsopdrachten waarvoor andere procedureregels gelden en die worden geplaatst:

- a) krachtens een tussen een lidstaat en een of meer derde landen gesloten internationale overeenkomst betreffende diensten die bestemd zijn voor de gemeenschappelijke verwezenlijking of exploitatie van een project door de ondertekenende Staten; elke overeenkomst wordt ter kennis gebracht van de Commissie, die overleg kan plegen in het bij Besluit 71/306/EEG (1) ingestelde Raadgevend Comité inzake overheidsopdrachten;
- b) op grond van een in verband met de legering van strijdkrachten gesloten internationale overeenkomst betreffende ondernemingen in een lidstaat of in een derde land;
- c) volgens de specifieke procedure van een internationale organisatie.

Artikel 6

De bepalingen van deze richtlijn zijn niet van toepassing op overheidsopdrachten voor dienstverlening die worden gegund aan een instantie, die zelf een aanbestedende dienst is in de zin van artikel 1, onder b), op basis van een alleenrecht dat zij uit hoofde van bekendgemaakte wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen geniet, op voorwaarde dat deze bepalingen verenigbaar zijn met het Verdrag.

Artikel 7

1. a) Deze richtlijn is van toepassing op:
 - de in artikel 3, lid 3, bedoelde overheidsopdrachten voor dienstverlening, overheidsopdrachten voor dienstverlening betreffende diensten, opgenomen in bijlage IB, diensten van categorie 8 van bijlage I A en telecommunicatiediensten van categorie 5 van bijlage I A met CPC-referentienummers 7524, 7525 en 7526, die worden geplaatst door de in artikel 1, onder b), bedoelde aanbestedende diensten, wanneer de geraamde waarde exclusief belasting over de toegevoegde waarde (BTW) ten minste 200 000 ecu bedraagt;
 - overheidsopdrachten voor dienstverlening betreffende diensten, opgenomen in bijlage I A, met uitzondering van diensten van categorie 8 en telecommunicatiediensten van categorie 5 met de CPC-referentienummers 7524, 7525 en 7526:
 - i) die worden geplaatst door de in bijlage I van Richtlijn 93/36/EEG genoemde aanbestedende diensten, wanneer de geraamde waarde exclusief BTW ten minste 130 000 speciale trekkingsrechten (SDR) bedraagt,

- ii) die worden geplaatst door de in artikel 1, onder b), genoemde aanbestedende diensten, voorzover die niet worden vermeld in bijlage I van Richtlijn 93/36/EEG, en waarvan de geraamde waarde exclusief BTW ten minste 200 000 SDR bedraagt.
 - b) De tegenwaarde in ecu en in nationale valuta van de onder a) vastgestelde drempels wordt met ingang van 1 januari 1996 in beginsel om de twee jaar herzien. Deze tegenwaarde wordt berekend op basis van de gemiddelde dagwaarde van deze valuta in ecu, en van de ecu in SDR, over de periode van 24 maanden die eindigt op de laatste dag van de maand augustus die onmiddellijk voorafgaat aan de 1e januari waarop de herziening van kracht wordt.
De in dit punt vastgelegde berekeningsmethode wordt in beginsel twee jaar na de eerste toepassing ervan op voorstel van de Commissie opnieuw bezien in het Raadgevend Comité inzake overheidsopdrachten.
 - c) De onder a) vastgestelde drempels en de tegenwaarde daarvan in ecu en in nationale valuta worden aan het begin van de maand november die volgt op de onder b), eerste alinea, bedoelde herziening, in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen bekendgemaakt.
2. Met het oog op de raming van het bedrag van een opdracht vermeldt de aanbestedende dienst de geraamde totale vergoeding van de dienstverlener, rekening houdend met het bepaalde in de leden 3 tot en met 7.
 3. De keuze van de ramingsmethode mag niet bedoeld zijn om toepassing van deze richtlijn te ontgaan. Evenmin mag een aanbesteding voor een bepaald bedrag aan diensten worden opgesplitst om toepassing van deze richtlijn te ontgaan.
 4. Bij het ramen van het bedrag van een opdracht voor de onderstaande soorten diensten worden - voor zover van toepassing - in aanmerking genomen:
 - voor verzekeringsdiensten, de te betalen premie;
 - voor bankdiensten en andere financiële diensten, honoraria, provisies en rente, alsmede andere vormen van beloning;
 - voor opdrachten die betrekking hebben op ontwerpen, het te betalen honorarium of de te betalen provisie.

Wanneer een dienst wordt verdeeld in percelen voor elk waarvan een opdracht is geplaatst, wordt de waarde van elk perceel in aanmerking genomen om te beoordelen of het bovengenoemde bedrag is bereikt.

Wanneer de waarde van de percelen gelijk is aan of meer bedraagt dan dat bedrag, zijn de bepalingen van deze richtlijn van toepassing op alle percelen. De aanbestedende diensten mogen van het bepaalde in lid 1 afwijken voor percelen waarvan de geraamde waarde, exclusief BTW, minder dan 80 000 ecu bedraagt, mits het samengeelde bedrag van de percelen waarvoor is afgeweken niet meer beloopt dan 20 % van de totale waarde van alle percelen.

5. In het geval van opdrachten waarvoor geen totale prijs is vastgesteld, geldt voor het geraamde bedrag van de opdracht de volgende berekeningsgrondslag:
 - bij opdrachten met een vaste looptijd die gelijk is aan of korter dan 48 maanden, de totale waarde voor de gehele looptijd;
 - bij opdrachten voor onbepaalde duur of waarvan de looptijd langer is dan 48 maanden, het maandelijks te betalen bedrag vermenigvuldigd met 48.
6. In het geval van opdrachten die met een zekere regelmaat worden verleend of die zijn bestemd om gedurende een bepaalde periode te worden herhaald, moet voor de vaststelling van het bedrag van de opdracht als berekeningsgrondslag worden genomen:
 - het totale reële bedrag van alle tijdens het voorafgaande boekjaar of tijdens de

voorafgaande twaalf maanden voor dezelfde categorie van diensten geplaatste soortgelijke opdrachten, indien mogelijk gecorrigeerd op grond van verwachte wijzigingen in hoeveelheid of waarde gedurende de twaalf maanden volgende op het eerste contract, of

- het geraamde totale bedrag van de contracten over de twaalf maanden volgende op de eerste prestatie of, indien deze meer dan twaalf maanden bedraagt, over de volledige looptijd van het contract.

7. Indien in een voorgenomen opdracht optiebedingen worden vermeld, dient voor de berekening van de waarde van de opdracht het hoogst toegestane maximumniveau, inclusief de optiebedingen, als grondslag te worden genomen.

TITEL II

Gedifferentieerde toepassing

Artikel 8

De opdrachten voor het verlenen van in bijlage IA vermelde diensten worden overeenkomstig de bepalingen van de titels III tot en met VI geplaatst.

Artikel 9

De opdrachten voor het verlenen van in bijlage IB vermelde diensten worden overeenkomstig de artikelen 14 en 16 geplaatst.

Artikel 10

De opdrachten die tegelijk betrekking hebben op in bijlage IA en in bijlage IB vermelde diensten, worden overeenkomstig de bepalingen van de titels III tot en met VI geplaatst indien de waarde van de in bijlage IA vermelde diensten hoger is dan die van de diensten welke in bijlage IB zijn vermeld en, zo niet, overeenkomstig de artikelen 14 en 16.

TITEL III

Keuze van de procedure voor het plaatsen van de opdracht; regels inzake prijsvragen voor ontwerpen

Artikel 11

1. Bij het plaatsen van overheidsopdrachten voor dienstverlening passen de aanbestedende diensten de in artikel 1, onder d), e) en f), omschreven, aan deze richtlijn aangepaste procedures toe.
2. De aanbestedende diensten kunnen in de volgende gevallen hun overheidsopdrachten voor dienstverlening plaatsen volgens een procedure van gunning via onderhandelingen, na voorafgaande bekendmaking van een aankondiging van opdracht:
 - a) indien de inschrijvingen gedaan in het kader van een openbare of niet-openbare aanbestedingsprocedure onregelmatig zijn of indien daarop slechts inschrijvingen zijn gedaan die onaanvaardbaar zijn volgens de met de artikelen 23 tot en met 28 conforme nationale bepalingen, voor zover de oorspronkelijke voorwaarden van de opdracht niet wezenlijk worden gewijzigd. De aanbestedende dienst behoeft in dat geval geen aankondiging van opdracht te publiceren, indien hij bij de gunning via onderhandelingen alle inschrijvers betreft die aan de criteria van de artikelen 29 tot en met 35 voldoen en die gedurende de voorafgaande openbare of niet-openbare aanbestedingsprocedure offertes hebben gedaan die aan de formele eisen van de aanbestedingsprocedure voldeden;

- b) in buitengewone gevallen, indien het diensten betreft waarvan de aard en de onzekere omstandigheden een voorafgaande vaststelling van de totale prijs niet mogelijk maken;
 - c) wanneer, met name in het geval van intellectuele diensten en diensten in de zin van categorie 6 van bijlage IA, wegens de aard van de te verlenen diensten, de specificaties voor de opdracht niet voldoende nauwkeurig kunnen worden vastgesteld om de opdracht overeenkomstig de voorschriften inzake openbare of niet-openbare procedures door de keuze van de beste offerte te gunnen.
3. De aanbestedende diensten kunnen in de volgende gevallen hun overheidsopdrachten voor dienstverlening plaatsen volgens de procedure van gunning via onderhandelingen, zonder voorafgaande bekendmaking van een aankondiging van opdracht:
- a) indien in het kader van een openbare of niet-openbare aanbestedingsprocedure geen of geen geschikte inschrijvingen zijn gedaan, voor zover de oorspronkelijke voorwaarden van de opdracht niet wezenlijk worden gewijzigd, en de Commissie op haar verzoek een verslag wordt overgelegd;
 - b) in geval van diensten die om technische of artistieke redenen of om redenen van bescherming van alleenrechten slechts aan een bepaalde dienstverlener kunnen worden toevertrouwd;
 - c) in geval de opdracht voortvloeit uit een prijsvraag voor ontwerpen en volgens de toepasselijke voorschriften aan de winnaar of aan een van de winnaars van die prijsvraag moet worden gegund. In dit laatste geval moeten alle winnaars van de prijsvraag worden uitgenodigd tot de onderhandelingen;
 - d) voor zover zulks strikt noodzakelijk is, in geval de termijnen voor de openbare of de niet- openbare procedure dan wel voor de procedure van gunning via onderhandelingen bedoeld in de artikelen 17 tot en met 20 wegens dwingende spoed, als gevolg van gebeurtenissen die door de betrokken aanbestedende diensten niet konden worden voorzien, niet in acht kunnen worden genomen. De ter rechtvaardiging van de dwingende spoed ingeroepen omstandigheden mogen in geen geval aan de aanbestedende diensten te wijten zijn;
 - e) voor aanvullende diensten die niet in het oorspronkelijke ontwerp of in het eerste contract waren opgenomen, maar die als gevolg van onvoorziene omstandigheden voor het verlenen van de daarin beschreven dienst noodzakelijk zijn geworden, op voorwaarde dat zij worden gegund aan degene die de laatstbedoelde dienst verricht:
 - wanneer deze aanvullende diensten vanuit technisch of economisch oogpunt niet zonder overwegende bezwaren voor de aanbestedende diensten van de hoofdopdracht kunnen worden gescheiden, of
 - wanneer deze diensten, hoewel zij van de uitvoering van de oorspronkelijke opdracht kunnen worden gescheiden, voor de vervolmaking ervan strikt noodzakelijk zijn.
 - de gezamenlijke geraamde waarde van de ter zake van aanvullende diensten geplaatste opdrachten mag echter niet hoger zijn dan 50 % van het bedrag van de hoofdopdracht;
 - f) in geval van nieuwe diensten, bestaande uit de herhaling van soortgelijke diensten die door dezelfde aanbestedende diensten aan de met een eerste opdracht belaste dienstverlener worden toevertrouwd, mits deze diensten overeenstemmen met een basisproject dat het voorwerp vormde van een overeenkomstig de in lid 4 bedoelde procedures geplaatste eerste opdracht. De mogelijkheid om de procedure van gunning via onderhandelingen toe te passen, dient reeds bij het uitschrijven van de aanbesteding van de eerste verrichting te worden vermeld en het totale voor de volgende diensten geraamde bedrag wordt door de aanbestedende diensten in aanmerking genomen voor de toepassing van artikel 7.

Tot deze procedure kan slechts worden overgegaan gedurende een periode van drie jaar volgende op de totstandkoming van de oorspronkelijke opdracht.

4. In alle andere gevallen maken de aanbestedende diensten voor het plaatsen van hun overheidsopdrachten voor dienstverlening gebruik van de openbare of van de niet-openbare procedure.

Artikel 12

1. De aanbestedende dienst deelt binnen een termijn van 15 dagen, te rekenen vanaf de datum van ontvangst van een schriftelijk verzoek, aan iedere afgewezen gegadigde of inschrijver de redenen mee van de afwijzing van zijn aanvraag of van zijn inschrijving op een aanbesteding, en aan iedere inschrijver die een aan de eisen beantwoordende offerte heeft gedaan, de kenmerken en relatieve voordelen van de uitgekozen offerte alsmede de naam van de begunstigde.

De aanbestedende diensten kunnen evenwel besluiten dat bepaalde, in de eerste alinea van dit lid genoemde gegevens betreffende de gunning van de opdracht niet worden meegedeeld indien openbaarmaking van die gegevens de toepassing van de wet in de weg zou staan, in strijd zou zijn met het openbaar belang of schade zou kunnen toebrengen aan de rechtmatige commerciële belangen van bepaalde openbare of particuliere ondernemingen, dan wel de eerlijke mededinging tussen de dienstverleners zou kunnen schaden.

2. De aanbestedende diensten stellen de gegadigden en inschrijvers zo spoedig mogelijk en desgevraagd schriftelijk in kennis van de besluiten die zijn genomen inzake de gunning van de opdracht, met inbegrip van de redenen waarom zij hebben besloten een opdracht waarvoor een oproep tot mededinging was gedaan niet te plaatsen of de procedure opnieuw te beginnen. Zij stellen ook het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen van die besluiten in kennis.
3. Over elke gegunde opdracht stellen de aanbestedende diensten een proces-verbaal op dat ten minste het volgende bevat:
 - de naam en het adres van de aanbestedende dienst, het voorwerp en de waarde van de opdracht;
 - de namen van de geselecteerde gegadigden of inschrijvers en de redenen voor die keuze;
 - de namen van de uitgesloten gegadigden of inschrijvers en de redenen voor die uitsluiting;
 - de naam van de begunstigde en de redenen voor de keuze van zijn offerte, alsmede, indien bekend, het gedeelte van de opdracht dat de begunstigde voornemens is aan derden in onderaanneming te geven;
 - voor procedures van gunning via onderhandelingen, vermelding van de in artikel 11 genoemde omstandigheden die de toepassing van deze procedure rechtvaardigen.

Dit proces-verbaal, of de hoofdpunten ervan, worden de Commissie op haar verzoek toegezonden.

Artikel 13

1. Dit artikel is van toepassing op prijsvragen voor ontwerpen georganiseerd in het kader van een procedure voor het plaatsen van opdrachten voor dienstverlening waarvan de geraamde waarde exclusief BTW ten minste gelijk is aan:
 - de in artikel 7, lid 1, onder a), eerste streepje, vastgestelde drempel wat betreft de in bijlage I B genoemde diensten, de diensten van categorie 8 van bijlage I A en de telecommunicatiediensten van categorie 5 van bijlage I A met de CPC-referentienummers 7524, 7525 en 7526, die worden geplaatst door de in artikel 1, onder b), vermelde aanbestedende diensten;
 - de in artikel 7, lid 1, onder a), tweede streepje, punt i), vastgestelde drempel wat betreft de in bijlage I A genoemde diensten, met uitzondering van de diensten van categorie 8 en de telecommunicatiediensten van categorie 5 met de CPC-referentienummers 7524, 7525 en 7526, die worden geplaatst door de in bijlage I van Richtlijn 93/36/EEG vermelde aanbestedende diensten;

- de in artikel 7, lid 1, onder a), tweede streepje, punt ii), vastgestelde drempel voor de in bijlage I A genoemde diensten, met uitzondering van de diensten van categorie 8 en de telecommunicatiediensten van categorie 5 met de CPC-referentienummers 7524, 7525 en 7526, die worden geplaatst door de in artikel 1, onder b), vermelde aanbestedende diensten, voorzover die niet worden genoemd in bijlage I van Richtlijn 93/36/EEG.
2. Dit artikel is van toepassing op alle prijsvragen voor ontwerpen wanneer het totale bedrag aan prijzengeld en betalingen aan deelnemers ten minste gelijk is aan:
 - de in artikel 7, lid 1, onder a), eerste streepje, vastgestelde drempel voor de in bijlage I B genoemde diensten, de diensten van categorie 8 van bijlage I A en de telecommunicatiediensten van categorie 5 van bijlage I A met de CPC-referentienummers 7524, 7525 en 7526, die worden geplaatst door de in artikel 1, onder b), vermelde aanbestedende diensten;
 - de in artikel 7, lid 1, onder a), tweede streepje, vastgestelde drempel voor de in bijlage IA genoemde diensten, met uitzondering van de diensten van categorie 8 en de telecommunicatiediensten van categorie 5 met de CPC-referentienummers 7524, 7525 en 7526, die worden geplaatst door de in bijlage I van Richtlijn 93/36/EEG vermelde aanbestedende diensten;
 - de in artikel 7, lid 1, onder a), tweede streepje, punt ii), vastgestelde drempel voor de in bijlage I A genoemde diensten, met uitzondering van de diensten van categorie 8 en de telecommunicatiediensten van categorie 5 met de CPC-referentienummers 7524, 7525 en 7526, die worden geplaatst door de in bijlage I, onder b), vermelde aanbestedende diensten, voorzover die niet worden vermeld in bijlage I van Richtlijn 93/36/EEG.
 3. De voorschriften voor het uitschrijven van een prijsvraag voor ontwerpen worden vastgesteld overeenkomstig de eisen van dit artikel en worden ter beschikking gesteld van degenen die belang stellen in deelneming aan de prijsvraag.
 4. De toelating van deelnemers aan prijsvragen voor ontwerpen mag niet worden beperkt:
 - tot het grondgebied van een lidstaat of een deel daarvan;
 - op grond van het feit dat de deelnemers, ingevolge de wetgeving van de lidstaat waar de prijsvraag wordt uitgeschreven, natuurlijke personen dan wel rechtspersonen moeten zijn.
 5. Bij prijsvragen met een beperkt aantal deelnemers stellen de aanbestedende diensten duidelijke en niet-discriminerende selectiecriteria vast. In alle gevallen moet het aantal kandidaten dat wordt uitgenodigd om aan de prijsvraag deel te nemen een daadwerkelijke mededinging waarborgen.
 6. De jury bestaat uitsluitend uit natuurlijke personen die onafhankelijk zijn van de deelnemers aan de prijsvraag. Indien van de deelnemers aan een prijsvraag een bijzondere beroepskwalificatie wordt geëist, moet ten minste een derde van de juryleden diezelfde kwalificatie of een gelijkwaardige kwalificatie hebben. De jury is autonoom in haar besluiten of adviezen. Haar besluiten of adviezen worden genomen, respectievelijk uitgebracht, op basis van anoniem voorgelegde projecten en uitsluitend op grond van de criteria vermeld in de in artikel 15, lid 3, bedoelde aankondiging.

TITEL IV

Gemeenschappelijke regels op technisch gebied

Artikel 14

1. De in bijlage II bedoelde technische specificaties worden in de algemene documenten of in de contractuele documenten die bij iedere opdracht behoren, opgenomen.

2. Onverminderd de verplichte nationale technische voorschriften, voor zover deze met het Gemeenschapsrecht verenigbaar zijn, worden deze technische specificaties door de aanbestedende dienst aangegeven door verwijzing naar de nationale normen ter omzetting van de Europese normen, door verwijzing naar Europese technische goedkeuringen of door verwijzing naar gemeenschappelijke technische specificaties.
3. Een aanbestedende dienst kan van lid 2 afwijken, indien:
 - a) de normen, de Europese technische goedkeuringen of de gemeenschappelijke technische specificaties geen bepalingen bevatten inzake de vaststelling van overeenstemming of indien er geen technische middelen zijn om de overeenstemming van een produkt met deze normen, deze Europese technische goedkeuringen of deze gemeenschappelijke technische specificaties op bevredigende wijze vast te stellen;
 - b) de toepassing van lid 2 afbreuk doet aan de toepassing van Richtlijn 86/361/EEG van de Raad van 24 juli 1986 betreffende de eerste fase van de wederzijdse erkenning van goedkeuringen van eindapparatuur voor telecommunicatie (2) of van Beschikking 87/95/EEG van de Raad van 22 december 1986 betreffende de normalisatie op het gebied van de informatietechnologieën en de telecommunicatie (3) of van andere communautaire besluiten betreffende diensten of produkten op specifieke gebieden;
 - c) de toepassing van de normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties de aanbestedende dienst verplicht tot het gebruik van produkten of van materiaal dat met de reeds door de aanbestedende dienst gebruikte apparatuur onverenigbaar is, dan wel tot buitensporig hoge kosten of tot onevenredig grote technische moeilijkheden leidt; hij kan dit echter slechts doen in het kader van een welomschreven en schriftelijk vastgelegde strategie met het oog op overgang binnen een vastgestelde termijn naar Europese normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties;
 - d) het betrokken project werkelijk innoverend is, waardoor het gebruik van bestaande normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties niet dienstig zou zijn.
4. Aanbestedende diensten die van lid 3 gebruik maken, vermelden, wanneer enigszins mogelijk, de redenen daarvoor in de in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen bekendgemaakte aankondiging van opdracht of in het bestek en in elk geval in hun interne documentatie; zij verstrekken deze informatie desgevraagd aan de lidstaten en aan de Commissie.
5. Indien ter zake geen Europese normen, Europese technische goedkeuringen of gemeenschappelijke technische specificaties bestaan:
 - a) worden de technische specificaties omschreven door verwijzing naar de nationale technische specificaties waarvan is erkend dat zij aan de wezenlijke voorschriften van de Gemeenschapsrichtlijnen inzake de technische harmonisatie voldoen, volgens de in die richtlijnen bepaalde procedures en met name volgens die van Richtlijn 89/106/EEG (4);
 - b) kunnen de technische specificaties worden omschreven door verwijzing naar de nationale technische specificaties inzake het ontwerpen, het berekenen en het uitvoeren van het werk en het gebruik van de produkten;
 - c) kunnen de technische specificaties worden omschreven door verwijzing naar andere documenten.

In dit geval dient in volgorde van voorkeur te worden verwezen naar:

- i) nationale normen ter omzetting van de door het land van de aanbestedende dienst aanvaarde internationale normen;
- ii) andere nationale normen en nationale technische goedkeuringen van het land van de aanbestedende dienst;
- iii) iedere andere norm.

6. Tenzij dergelijke specificaties door het voorwerp van de opdracht zijn gerechtvaardigd, verbieden de lidstaten het opnemen in de contractbepalingen die voor een bepaalde opdracht gelden, van technische specificaties die producten van een bepaald fabrikaat of van een bepaalde herkomst dan wel bijzondere werkwijzen vermelden, waardoor bepaalde dienstverleners worden begunstigd of uitgeschakeld. Het is met name verboden merken, octrooien of typen, of een bepaalde oorsprong of productie aan te duiden. Een dergelijke aanduiding, vergezeld van de vermelding "of daarmee overeenstemmend", is evenwel toegestaan wanneer het de aanbestedende diensten niet mogelijk is door middel van voldoende nauwkeurige en voor alle betrokkenen begrijpelijke technische specificaties het voorwerp van de opdracht te omschrijven.

TITEL V

Gemeenschappelijke regels voor de bekendmaking

Artikel 15

1. De aanbestedende diensten maken zo spoedig mogelijk na het begin van het begrotingsjaar via een enuntiatieve aankondiging voor elke in bijlage IA opgenomen categorie van diensten de totale behoefte bekend die zij voornemens zijn in de loop van de komende twaalf maanden door middel van opdrachten te dekken, indien het geraamde totale bedrag, het in artikel 7 bepaalde in aanmerking genomen, ten minste 750 000 ecu bedraagt.
2. De aanbestedende diensten die een overheidsopdracht voor dienstverlening wensen te plaatsen volgens een openbare of een niet-openbare procedure dan wel, onder de in artikel 11 vastgestelde voorwaarden, volgens een procedure van gunning via onderhandelingen, geven hun voornemen hiertoe te kennen in een aankondiging.
3. De aanbestedende diensten die een prijsvraag voor ontwerpen wensen uit te schrijven, geven hun voornemen hiertoe te kennen in een aankondiging.

Artikel 16

1. De aanbestedende diensten die een overheidsopdracht hebben gegund of een prijsvraag voor ontwerpen hebben uitgeschreven, zenden een aankondiging betreffende de uitslag van de aanbestedingsprocedures aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.
2. De aankondigingen worden bekendgemaakt:
 - voor overheidsopdrachten voor in bijlage IA opgenomen diensten, overeenkomstig de artikelen 17 tot en met 20;
 - voor prijsvragen voor ontwerpen, overeenkomstig artikel 17.
3. Met betrekking tot overheidsopdrachten voor in bijlage IB opgenomen diensten vermeldt de aanbestedende dienst in de aankondiging of hij met de bekendmaking daarvan instemt.
4. De Commissie stelt de regels vast voor de opstelling van periodieke verslagen aan de hand van de in lid 3 genoemde aankondigingen alsmede voor de bekendmaking van die verslagen volgens de in artikel 40, lid 3, vastgestelde procedure.
5. Voor zover openbaarmaking van de gegevens over de opdracht toepassing van de wet in de weg zou staan, in strijd zou zijn met het openbaar belang, de rechtmatige commerciële belangen van een overheids- of particuliere onderneming zou kunnen schaden of afbreuk zou kunnen doen aan de eerlijke mededinging tussen dienstverleners, behoeven deze gegevens niet te worden bekendgemaakt.

Artikel 17

1. De aankondigingen worden opgesteld overeenkomstig de in de bijlagen III en IV opgenomen modellen en geven de daarin gevraagde inlichtingen nauwkeurig weer. De aanbestedende diensten mogen geen andere eisen stellen dan die genoemd in de artikelen 31 en 32, wanneer zij inlichtingen vragen betreffende de economische en technische eisen die zij aan dienstverleners stellen voor hun selectie (punt 14 van bijlage IIIB, punt 13 van bijlage IIIC en punt 12 van bijlage IIID).
2. De aankondigingen worden door de aanbestedende dienst zo snel mogelijk en langs de meest passende kanalen toegezonden aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen. Bij de in artikel 20 bedoelde versnelde procedure worden de aankondigingen per telexbericht, telegram of telefax verzonden. De aankondiging bedoeld in artikel 15, lid 1, wordt zo spoedig mogelijk na het begin van elk begrotingsjaar verzonden. De in artikel 16, lid 1, bedoelde aankondiging wordt uiterlijk 48 dagen na de gunning van de betrokken opdracht of de afsluiting van de betrokken prijsvraag verzonden.
3. De in artikel 15, lid 1, en artikel 16, lid 1, bedoelde aankondigingen worden in extenso bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen en via de TED-databank in de officiële talen van de Gemeenschappen, waarbij alleen de tekst in de oorspronkelijke taal authentiek is.
4. De in artikel 15, leden 2 en 3, bedoelde aankondigingen worden in extenso in de oorspronkelijke taal bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen en via de TED-databank. Een samenvatting met de belangrijkste gegevens van de verschillende aankondigingen wordt in de andere officiële talen van de Gemeenschappen gepubliceerd, waarbij alleen de tekst in de oorspronkelijke taal authentiek is.
5. Het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen maakt de aankondigingen uiterlijk twaalf dagen na toezending bekend. Bij de in artikel 20 bedoelde versnelde procedure wordt deze termijn verkort tot vijf dagen.
6. De bekendmaking in de officiële publicatiebladen of in de pers van het land van de aanbestedende dienst mag niet plaatsvinden vóór de datum van verzending aan het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen en moet deze laatste datum vermelden. Zij mag geen andere gegevens bevatten dan die welke in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen worden bekendgemaakt.
7. De aanbestedende diensten moeten de datum van verzending kunnen aantonen.
8. De kosten van bekendmaking van de aankondigingen van opdrachten in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen komen voor rekening van de Gemeenschappen. De tekst van deze aankondiging mag niet meer dan één bladzijde van het Publicatieblad beslaan, hetgeen overeenkomt met ongeveer 650 woorden. Ieder nummer van het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen waarin een of meer aankondigingen zijn opgenomen, bevat tevens het model of de modellen waarnaar de bekendgemaakte aankondiging(en) verwijst (verwijzen).

Artikel 18

1. Bij openbare procedures wordt de termijn voor de ontvangst van de aanbiedingen door de aanbestedende diensten vastgesteld op ten minste 52 dagen, te rekenen vanaf de datum van verzending van de aankondiging.
2. De in lid 1 vastgestelde termijn voor de ontvangst van de offertes kan worden vervangen door een andere termijn die voor de belangstellenden lang genoeg is om een geldige

offerte te doen, en die doorgaans niet korter is dan 36 dagen, maar in geen geval korter dan 22 dagen, vanaf de datum van verzending van de aankondiging van de opdracht, indien de aanbestedende diensten de in artikel 15, lid 1, bedoelde enuntiatieve aankondiging naar het model van bijlage III A (voorinformatie), aan het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen hebben toegezonden tussen ten minste 52 dagen en ten hoogste twaalf maanden vóór de datum van toezending aan het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen van de in artikel 15, lid 2, bedoelde aankondiging van een opdracht, mits deze enuntiatieve aankondiging bovendien ten minste evenveel gegevens bevat als vermeld in het model van een aankondiging in bijlage III B (openbare procedure), voorzover die gegevens op het ogenblik van de publicatie van de aankondiging beschikbaar zijn.

3. Voor zover daarom tijdig is verzocht, moeten de aanbestedende diensten of de bevoegde diensten de dienstverleners binnen zes dagen na de ontvangst van dit verzoek de bestekken en aanvullende stukken toezenden.
4. Voor zover daarom tijdig is verzocht, dienen nadere inlichtingen over het bestek door de aanbestedende diensten te worden verstrekt uiterlijk zes dagen vóór het verstrijken van de termijn waarbinnen de inschrijvingen worden ingewacht.
5. Indien de bestekken en de aanvullende stukken of nadere inlichtingen wegens hun omvang niet kunnen worden verstrekt binnen de in de leden 3 en 4 gestelde termijnen of indien de inschrijvingen slechts na een bezichtiging op de plaats zelf of na inzage ter plaatse van de bij het bestek behorende stukken kunnen worden gedaan, dienen de in de leden 1 en 2 bepaalde termijnen dienovereenkomstig te worden verlengd.

Artikel 19

1. Bij niet-openbare procedures en procedures van gunning via onderhandelingen in de zin van artikel 11, lid 2, wordt de termijn voor de ontvangst van de aanvragen tot deelneming door de aanbestedende diensten vastgesteld op ten minste 37 dagen, te rekenen vanaf de datum van verzending van de aankondiging.
2. De aanbestedende diensten nodigen de daartoe uitgekozen gegadigden gelijktijdig en schriftelijk uit tot het doen van een aanbieding. Bij de uitnodigingsbrief moeten het bestek en de aanvullende stukken worden ingesloten. De brief bevat ten minste:
 - a) in voorkomend geval, het adres van de dienst waar het bestek en de aanvullende stukken kunnen worden aangevraagd en de uiterste datum voor deze aanvraag, alsmede het eventueel ter verkrijging van deze stukken te betalen bedrag en de wijze van betaling daarvan;
 - b) de uiterste datum voor de ontvangst van de aanbiedingen, het adres waar deze moeten worden ingediend en de taal of talen waarin zij moeten worden gesteld;
 - c) een verwijzing naar de bekendgemaakte aankondiging;
 - d) de aanduiding van de stukken die eventueel moeten worden bijgesloten, hetzij ter staving van de door de gegadigde overeenkomstig artikel 17, lid 1, verstrekte controleerbare verklaringen, hetzij ter aanvulling van de in dit zelfde artikel vermelde inlichtingen en zulks onder dezelfde voorwaarden als gesteld in de artikelen 31 en 32;
 - e) de gunningscriteria, indien deze niet in de aankondiging zijn vermeld.
3. Bij niet-openbare procedures bedraagt de door de aanbestedende diensten vast te stellen termijn voor de ontvangst van de aanbiedingen ten minste 40 dagen, te rekenen vanaf de datum waarop de schriftelijke uitnodiging is verzonden.
4. De in lid 3 vastgestelde termijn voor de ontvangst van de offertes kan worden teruggebracht tot 26 dagen, indien de aanbestedende diensten de in artikel 15, lid 1, bedoelde enuntiatieve aankondiging naar het model van bijlage III A (voorinformatie) aan het

Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen hebben toegezonden tussen ten minste 52 dagen en ten hoogste twaalf maanden vóór de datum van toezending aan het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen van de in artikel 15, lid 2, bedoelde aankondiging van een opdracht, mits deze enuntiatieve aankondiging bovendien ten minste evenveel gegevens bevat als vermeld in het model in bijlage III C (niet-openbare procedure) of in voorkomend geval in bijlage III D (procedure van gunning via onderhandelingen), voorzover die gegevens op het ogenblik van de publicatie van de aankondiging beschikbaar zijn.

5. De aanvragen tot deelneming aan een procedure voor plaatsing van een opdracht kunnen per brief, telegram, telexbericht of telefax dan wel telefonisch geschieden. In de laatste vier gevallen moeten zij worden bevestigd per brief die wordt verzonden vóór het verstrijken van de in lid 1 bedoelde termijn.
6. Nadere inlichtingen over het bestek, voor zover tijdig aangevraagd, dienen door de aanbestedende diensten te worden verstrekt uiterlijk zes dagen vóór het verstrijken van de termijn waarbinnen de inschrijvingen worden ingewacht.
7. Indien de inschrijvingen slechts na een bezichtiging op de plaats zelf of na inzage ter plaatse van de bij het bestek behorende stukken kunnen worden gedaan, dienen de in de leden 3 en 4 bepaalde termijnen dienovereenkomstig te worden verlengd.

Artikel 20

1. Wanneer het om dringende redenen onmogelijk is de in artikel 19 voorgeschreven termijnen in acht te nemen, kunnen de aanbestedende diensten de hierna vastgestelde verkorte termijnen toepassen:
 - a) een termijn voor de ontvangst van de aanvragen tot deelneming, die niet minder mag bedragen dan 15 dagen, te rekenen vanaf de datum waarop de aankondiging is verzonden;
 - b) een termijn voor de ontvangst van de aanbiedingen, die niet minder mag bedragen dan tien dagen, te rekenen vanaf de datum van de uitnodiging.
2. Voor zover tijdig aangevraagd, dienen nadere inlichtingen over het bestek door de aanbestedende diensten te worden verstrekt uiterlijk vier dagen vóór het verstrijken van de termijn waarbinnen de inschrijvingen worden ingewacht.
3. De aanvragen tot deelneming aan de aanbesteding en de uitnodigingen tot inzending van een aanbieding moeten langs de snelst mogelijke kanalen geschieden. Indien de aanvragen tot deelneming aan de aanbesteding per telegram, telexbericht of telefax dan wel telefonisch geschieden, dienen zij te worden bevestigd per brief die wordt verzonden vóór het verstrijken van de in lid 1 bedoelde termijn.

Artikel 21

De aanbestedende diensten kunnen in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen aankondigingen bekendmaken betreffende overheidsopdrachten voor dienstverlening, die niet onderworpen zijn aan de in deze richtlijn verplicht gestelde bekendmaking.

Artikel 22

De nadere regels betreffende het opstellen, het verzenden, de ontvangst, de vertaling, de collecte en de verspreiding van de in de artikelen 15, 16 en 17 vermelde aankondigingen, de in artikel 16, lid 4, en artikel 39 bedoelde statistische overzichten en de in de bijlagen IA en IB genoemde indeling, alsmede de verwijzing in de aankondigingen naar bepaalde nomenclatuurposten binnen de in de bijlagen IA en IB opgenomen categorieën van diensten kunnen worden gewijzigd volgens de in artikel 40, lid 3, vastgestelde procedure.

TITEL VI

HOOFDSTUK 1

Gemeenschappelijke regels inzake de deelneming

Artikel 23

1. De gunning geschiedt, met inachtneming van artikel 24, op de grondslag van de in hoofdstuk 3 vervatte criteria, nadat de geschiktheid van de dienstverleners die niet uit hoofde van artikel 29 zijn uitgesloten, door de aanbestedende diensten is nagegaan overeenkomstig de in de artikelen 31 en 32 vermelde criteria.
2. Inschrijvingen worden schriftelijk, rechtstreeks of via de post ingediend. De lidstaten kunnen evenwel elke andere vorm van indiening toestaan die er borg voor staat dat:
 - elke inschrijving alle informatie bevat die voor de beoordeling ervan nodig is;
 - het vertrouwelijke karakter van de inschrijvingen, in afwachting van de beoordeling ervan, wordt gerespecteerd;
 - de inschrijvingen, indien zulks om redenen van juridisch bewijs noodzakelijk is, zo snel mogelijk schriftelijk of door toezending van een gewaarmerkt afschrift worden bevestigd;
 - het openen van de inschrijvingen plaatsvindt na het verstrijken van de termijn voor indiening.

Artikel 24

1. Wanneer voor de gunning van een opdracht het criterium van de economisch voordeligste aanbieding wordt gehanteerd, mogen de aanbestedende diensten de door een inschrijver voorgestelde varianten in overweging nemen voor zover die aan de door deze aanbestedende diensten gestelde minimumeisen voldoen. De aanbestedende diensten vermelden in het bestek aan welke voorwaarden deze varianten ten minste moeten voldoen, alsmede hoe zij moeten worden ingediend. Zij geven in de aankondiging van de opdracht aan of varianten niet zijn toegestaan.

De aanbestedende diensten mogen een ingediende variant niet verwerpen uitsluitend omdat deze is opgesteld met gebruikmaking van technische specificaties die zijn omschreven door verwijzing naar nationale normen ter omzetting van Europese normen, naar Europese technische goedkeuringen, naar de in artikel 14, lid 2, bedoelde gemeenschappelijke technische specificaties of naar de in artikel 14, lid 5, onder a) en b), bedoelde nationale technische specificaties.

2. Aanbestedende diensten die overeenkomstig lid 1 varianten hebben toegestaan, mogen een variant niet verwerpen uitsluitend omdat zij, indien zij werd gekozen, veeleer tot een opdracht voor leveringen dan tot een overheidsopdracht voor dienstverlening in de zin van deze richtlijn zou leiden.

Artikel 25

In het bestek kan de aanbestedende dienst de inschrijver verzoeken in zijn offerte aan te geven welk gedeelte van de opdracht hij eventueel voornemens is aan derden in onderaanneming te geven. Deze mededeling laat de vraag naar de aansprakelijkheid van de hoofddienstverlener onverlet.

Artikel 26

1. Combinaties of consortiums van dienstverleners mogen inschrijven. Van deze consortiums of combinaties mag niet worden verlangd dat zij met het oog op de inschrijving een bepaalde rechtsvorm aannemen, doch dit kan wel van een combinatie of een consortium worden geëist wanneer de opdracht daaraan is gegund.

2. Gegadigden of inschrijvers die krachtens de wetgeving van de lidstaat waarin zij zijn gevestigd, gerechtigd zijn de betrokken diensten te verlenen, mogen niet worden afgewezen louter op grond van het feit dat zij krachtens de wetgeving van de lidstaat waarin de opdracht wordt gegund, een natuurlijke persoon dan wel een rechtspersoon zouden moeten zijn.
3. Van rechtspersonen kan echter worden verlangd dat zij in de inschrijving of in het verzoek tot deelneming de namen en de beroepskwalificaties vermelden van de personen die met het verlenen van de dienst worden belast.

Artikel 27

1. Bij niet-openbare procedures en bij procedures van gunning via onderhandelingen kiezen de aanbestedende diensten uit degenen die aan de in de artikelen 29 tot en met 35 gestelde eisen voldoen en aan de hand van de over de eigen situatie van de dienstverlener verstrekte gegevens en de gegevens en bescheiden die nodig zijn voor de beoordeling van de technische en economische minimumeisen waaraan deze moet voldoen, de gegadigden die zij zullen uitnodigen om in te schrijven of deel te nemen aan de onderhandelingen.
2. Wanneer aanbestedende diensten een opdracht plaatsen volgens de niet-openbare procedure, mogen zij een minimum en een maximum aangeven waartussen het aantal dienstverleners zich zal situeren dat zij voornemens zijn aan te zoeken. Dit minimumaantal en dit maximaantal worden dan aangegeven in de aankondiging. Deze aantallen hangen af van de aard van de te verlenen dienst. Het minimumaantal mag niet minder bedragen dan vijf. Het maximaantal kan worden vastgesteld op 20. Het aantal gegadigden dat mag inschrijven, moet in ieder geval groot genoeg zijn om een werkelijke mededinging te garanderen.
3. Wanneer aanbestedende diensten in de gevallen bedoeld in artikel 11, lid 2, een opdracht plaatsen volgens de procedure van gunning via onderhandelingen, mag het aantal gegadigden dat tot de onderhandelingen wordt toegelaten, niet kleiner zijn dan drie, voor zover er voldoende geschikte gegadigden zijn.
4. Elke lidstaat ziet erop toe dat de aanbestedende diensten zich zonder discriminatie en onder dezelfde voorwaarden als die welke zij voor eigen onderdanen stellen, tot onderdanen van de andere lidstaten wenden die aan de vereisten voldoen.

Artikel 28

1. De aanbestedende dienst kan al dan niet op last van een lidstaat in het bestek aangeven bij welke dienst of diensten de inschrijvers de ter zake dienende informatie kunnen verkrijgen over de verplichtingen die ter zake van de arbeidsbescherming en de arbeidsvoorwaarden gelden in de lidstaat, de regio of de plaats waar de diensten worden verricht, en die van toepassing zijn op de diensten die tijdens de uitvoering van de opdracht op het werkterrein worden verricht.
2. De aanbestedende dienst die de in lid 1 vermelde informatie verstrekt, verzoekt de inschrijvers of degenen die aan een aanbestedingsprocedure deelnemen, aan te geven dat zij bij de voorbereiding van hun offerte rekening hebben gehouden met de verplichtingen die voor hen voortvloeien uit de bepalingen inzake arbeidsbescherming en arbeidsvoorwaarden die gelden op de plaats waar de dienst wordt verricht. Deze bepaling laat onverlet de toepassing van artikel 37 inzake de verificatie van abnormaal lage offertes.

HOOFDSTUK 2

Criteria voor de kwalitatieve selectie

Artikel 29

Van deelneming aan een opdracht kan worden uitgesloten iedere dienstverlener:

- a) die in staat van faillissement, vereffening, surséance van betaling of akkoord verkeert, dan wel zijn werkzaamheden heeft gestaakt of in een andere soortgelijke toestand verkeert ingevolge een gelijkaardige procedure van de nationale wettelijke regeling;
- b) wiens faillissement is aangevraagd of tegen wie een procedure van vereffening of surséance van betaling of akkoord dan wel een andere soortgelijke procedure die in de nationale wettelijke regeling is voorzien, aanhangig is gemaakt;
- c) die bij een rechterlijke beslissing die kracht van gewijsde heeft, veroordeeld is geweest voor een delict dat de beroepsmoraliteit van de dienstverlener in het gedrang brengt;
- d) die in de uitoefening van zijn beroep een ernstige fout heeft begaan, vastgesteld op elke grond die de aanbestedende diensten aannemelijk kunnen maken;
- e) die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van de sociale-verzekeringsbijdragen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land waar hij gevestigd is of van het land van de aanbestedende dienst;
- f) die niet aan zijn verplichtingen heeft voldaan ten aanzien van de betaling van zijn belastingen overeenkomstig de wettelijke bepalingen van het land van de aanbestedende dienst;
- g) die zich in ernstige mate schuldig heeft gemaakt aan valse verklaringen bij het verstrekken van de inlichtingen die overeenkomstig dit hoofdstuk kunnen worden verlangd of die deze inlichtingen niet heeft verstrekt.

Indien de aanbestedende dienst van de dienstverlener het bewijs verlangt dat hij niet in een van de onder a), b), c), e) of f) genoemde omstandigheden verkeert, aanvaardt deze dienst als voldoende bewijs:

- voor a), b) of c), een uittreksel uit zijn strafregister of, bij ontbreken daarvan, een gelijkwaardig document, afgegeven door een gerechtelijke of overheidsinstantie van het land van oorsprong of van herkomst, waaruit blijkt dat aan deze eisen is voldaan;
- voor e) of f), een door een bevoegde instantie van de betrokken lidstaat verstrekt getuigschrift.

Indien geen zodanig document of getuigschrift door het betrokken land wordt afgegeven, kan dit worden vervangen door een verklaring die door de betrokkene onder ede is afgelegd ten overstaan van een gerechtelijke of overheidsinstantie, een notaris of een bevoegde beroepsorganisatie van het land van oorsprong of herkomst.

De lidstaten wijzen binnen de in artikel 44 bedoelde termijn de instanties en organisaties aan die voor de afgifte van de bedoelde documenten en getuigschriften bevoegd zijn en stellen de overige lidstaten en de Commissie daarvan onverwijld in kennis.

Artikel 30

1. Indien de gegadigden voor een overheidsopdracht voor dienstverlening of de inschrijvers over een bijzondere vergunning moeten beschikken of indien zij lid moeten zijn van een bepaalde organisatie om in hun land van herkomst de dienst in kwestie te kunnen verrichten, kan de aanbestedende dienst verlangen dat zij aantonen dat zij over deze vergunning beschikken of lid zijn van de bedoelde organisatie.
2. Iedere gegadigde of inschrijver kan worden verzocht, aan te tonen dat hij volgens de eisen die gelden in het land waar hij is gevestigd, is ingeschreven in het beroepsregister of in het handelsregister, of een verklaring onder ede of een attest te verstrekken, als bedoeld in lid 3.

3. De bedoelde beroeps- of handelsregisters, verklaringen of attesten zijn:
 - voor België: het “Handelsregister - Registre du commerce” en de “Beroepsorden - Ordres professionnels”;
 - voor Denemarken: de “Erhvervs- og Selskabsstyrelsen”;
 - voor Duitsland: het “Handelsregister”, de “Handwerksrolle” en het “Vereinsregister”;
 - voor Griekenland: de dienstverlener kan worden verzocht om een verklaring onder ede ten overstaan van een notaris betreffende de uitoefening van het betrokken beroep; in de geldende wettelijke regeling bepaalde gevallen, voor het verrichten van de in bijlage IA vermelde diensten voor onderzoek, het beroepsregister “Mhtrvo Melehtvn”, alsmede “Mhtrvo Grafeivn Meletvn”;
 - voor Spanje: het “Registro central de empresas consultoras y de servicios del ministerio de Economía y Hacienda”;
 - voor Frankrijk: het “Registre du commerce” en het “Répertoire des métiers”;
 - voor Italië: het “Registro della Camera di commercio, industria, agricoltura e artigianato” of het “Registro delle commissioni provinciali per l’artigianato” of het “Consiglio nazionale degli ordini professionali”;
 - voor Luxemburg: het “Registre aux firmes” en de “Rôle de la Chambre des métiers”;
 - voor Nederland: het “Handelsregister”;
 - voor Portugal: het “Registro Nacional das Pessoas Colectivas”;
 - voor het Verenigd Koninkrijk en voor Ierland: de dienstverlener kan verzocht worden een attest van de “Registrar of Companies” of de “Registrar of Friendly Societies” over te leggen of, bij ontstentenis daarvan, een attest dat de betrokkene onder ede heeft verklaard het desbetreffende beroep uit te oefenen in het land waar hij zich heeft gevestigd op een bepaalde plaats en onder een welbepaalde handelsnaam.

Artikel 31

1. In het algemeen kan de financiële en economische draagkracht van de dienstverlener worden aangetoond door een of meer van de volgende referenties:
 - a) passende bankverklaringen of het bewijs van een verzekering tegen beroepsrisico’s;
 - b) overlegging van balansen of van uittreksels uit de balansen van de dienstverlener, indien de vennootschapswetgeving van het land waar de dienstverlener is gevestigd publicatie van de balans voorschrijft;
 - c) een verklaring betreffende de totale omzet en de omzet betreffende de diensten waarover de opdracht gaat, over de laatste drie boekjaren.
2. De aanbestedende dienst geeft in de aankondiging van opdracht of in de uitnodiging tot inschrijving de in lid 1 bedoelde referentie(s) aan die hij verlangt, evenals de andere referenties die moeten worden overgelegd.
3. Indien de dienstverlener om gegronde redenen niet in staat is de door de aanbestedende dienst gevraagde referenties over te leggen, kan hij zijn economische en financiële draagkracht aantonen door andere documenten die de aanbestedende dienst geschikt acht.

Artikel 32

1. De geschiktheid van dienstverleners om diensten te verrichten kan worden beoordeeld aan de hand van met name hun vakkundigheid, efficiency, ervaring en betrouwbaarheid.
2. De technische bekwaamheid van de dienstverlener kan op een of meer van de volgende manieren worden bewezen, afhankelijk van de aard, de hoeveelheid en het gebruik van de te verlenen diensten:
 - a) door studie- en beroepsdiploma’s van de dienstverlener en/of van het stafpersoneel van de onderneming en in het bijzonder van degenen die met de dienstverlening zijn belast;

- b) door overlegging van een lijst van de voornaamste diensten die de dienstverlener gedurende de afgelopen drie jaar heeft verricht, met vermelding van bedrag en datum en van de publiek- of privaatrechtelijke instanties waarvoor zij bestemd waren:
 - indien het diensten aan aanbestedende diensten betreft, worden de diensten aangetoond door certificaten die door de bevoegde autoriteit zijn opgesteld of goedgekeurd;
 - indien het gaat om diensten aan particulieren, worden de certificaten opgesteld door degene te wiens behoeve de diensten zijn verricht; bij ontstentenis daarvan is een verklaring van de dienstverlener toegelaten;
 - c) door opgave van de al dan niet tot de onderneming van de dienstverlener behorende technici of technische organen, in het bijzonder van die welke belast zijn met de kwaliteitscontrole;
 - d) door een verklaring betreffende de gemiddelde jaarlijkse personeelsbezetting van de onderneming van de dienstverlener en de omvang van haar staf gedurende de laatste drie jaar;
 - e) door een verklaring welke de outillage, het materieel en de technische uitrusting vermeldt, waarover de dienstverlener voor het verrichten van de diensten beschikt;
 - f) door een beschrijving van de maatregelen die de dienstverlener treft om kwaliteit te waarborgen en de mogelijkheden die hij biedt ten aanzien van ontwerpen en onderzoek;
 - g) wanneer de te verlenen diensten van complexe aard zijn of in uitzonderlijke gevallen voor een bijzonder doel vereist zijn, door middel van controle door de aanbestedende dienst of, namens de aanbestedende dienst, door een bevoegd officieel orgaan van het land waar de dienstverlener is gevestigd, onder voorbehoud van de instemming van dat orgaan; deze controle heeft betrekking op de technische bekwaamheid van de dienstverlener en, indien nodig, de mogelijkheden die hij biedt ten aanzien van ontwerpen en onderzoek, alsmede de door hem getroffen maatregelen inzake kwaliteitscontrole;
 - h) door opgave van het gedeelte van de opdracht dat de dienstverlener desgevallend voornemens is in onderaanneming te geven.
3. De aanbestedende dienst geeft in de aankondiging of in de uitnodiging tot inschrijving aan, welke referenties hij verlangt.
4. Bij het inwinnen van de in artikel 31 en in de leden 1, 2 en 3 van dit artikel bedoelde inlichtingen mag niet verder worden gegaan dan gezien de inhoud van de opdracht verantwoord is, en de aanbestedende dienst moet met de gerechtvaardigde belangen van de dienstverleners met betrekking tot de bescherming van hun fabrieks- of bedrijfsgeheimen rekening houden.

Artikel 33

Indien de aanbestedende dienst de overlegging verlangt van een door een onafhankelijke instantie opgestelde verklaring dat de dienstverlener aan bepaalde normen inzake kwaliteitsbewaking voldoet, dient deze te verwijzen naar kwaliteitsbewakingsregelingen die op de Europese normenreeks EN 29000 zijn gebaseerd en die zijn gecertificeerd door instanties die voldoen aan de Europese normenreeks EN 45000. De aanbestedende diensten erkennen gelijkwaardige verklaringen van in andere lidstaten gevestigde instanties.

Zij aanvaarden eveneens andere bewijzen inzake gelijkwaardige maatregelen op het gebied van de kwaliteitsbewaking van dienstverleners die niet voor dergelijke verklaringen in aanmerking komen of die niet binnen de gestelde termijnen dergelijke verklaringen kunnen verkrijgen.

Artikel 34

Binnen de grenzen van de artikelen 29 tot en met 32, kunnen de aanbestedende diensten verlangen dat de dienstverlener de overgelegde getuigschriften en bescheiden aanvult of nader toelicht.

Artikel 35

1. De lidstaten waar officiële lijsten van erkende dienstverleners bestaan, dienen deze lijsten aan te passen aan artikel 29, onder a) tot en met d) en g), en de artikelen 30 tot en met 32.
2. De op een officiële lijst ingeschreven dienstverleners kunnen bij elke aanbesteding een door de bevoegde autoriteit afgegeven bewijs van inschrijving aan de aanbestedende dienst overleggen. Op dit bewijs worden de referenties vermeld op grond waarvan de inschrijving op de lijst mogelijk was, alsmede de classificatie van deze lijst.
3. De door de bevoegde autoriteiten bevestigde inschrijving van de dienstverlener op een officiële lijst vormt ten aanzien van de aanbestedende diensten van de andere lidstaten slechts een vermoeden van met de classificatie van de dienstverlener overeenkomende geschiktheid voor de dienstverlening, wat betreft artikel 29, onder a) tot en met d) en g), artikel 30, artikel 31, onder b) en c), en artikel 32, onder a).

De gegevens welke uit de inschrijving op de officiële lijst kunnen worden afgeleid, mogen niet ter discussie worden gesteld. Niettemin kan, met betrekking tot de betaling van de bijdragen aan de sociale verzekering, bij elke aanbesteding een aanvullende verklaring van de ingeschreven dienstverleners worden verlangd.

De voorgaande bepalingen worden door de aanbestedende diensten van de andere lidstaten alleen toegepast op dienstverleners die zijn gevestigd in de lidstaat waar de officiële lijst is opgesteld.

4. Voor een eventuele inschrijving van dienstverleners uit andere lidstaten op een officiële lijst mogen geen andere bewijzen en verklaringen worden geëist dan die voor nationale dienstverleners en in geen geval andere dan die welke in de artikelen 29 tot en met 33 zijn bepaald.
5. De lidstaten waar officiële lijsten bestaan, delen de andere lidstaten het adres van de instantie mee waaraan verzoeken tot inschrijving kunnen worden gericht.

HOOFDSTUK 3

Gunningscriteria

Artikel 36

1. Onverminderd de nationale wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de vergoeding voor bepaalde diensten, kunnen de criteria aan de hand waarvan de aanbestedende dienst een opdracht gunt, zijn:
 - a) hetzij, indien gunning aan de inschrijver met de economisch voordeligste aanbidding plaatsvindt, verschillende criteria die variëren al naar gelang van de aard van de opdracht, zoals de kwaliteit, de technische waarde, de esthetische en functionele kenmerken, de klantenservice en technische bijstand, de datum van levering en de termijn voor levering of uitvoering, en de prijs;
 - b) hetzij alleen de laagste prijs.
2. Indien de opdracht aan de inschrijver met de economisch voordeligste aanbidding moet worden gegund, vermelden de aanbestedende diensten in het bestek of in de aankondiging van de opdracht de gunningscriteria die zij voornemens zijn te hanteren, zo mogelijk in afnemende volgorde van het belang dat eraan wordt gehecht.

Artikel 37

Indien voor een bepaalde opdracht aanbiedingen worden gedaan die in verhouding tot de te

verrichten dienst abnormaal laag lijken, verzoekt de aanbestedende dienst, voordat hij deze aanbiedingen kan afwijzen, schriftelijk om de door hem dienstig geachte preciseringen over de samenstelling van de betrokken aanbidding en onderzoekt hij de samenstelling aan de hand van de ontvangen toelichtingen.

De aanbestedende dienst kan toelichtingen in aanmerking nemen die verband houden met de opzet van de dienstverlening, de gekozen technische oplossingen, de uitzonderlijk gunstige omstandigheden waarvan de inschrijver kan profiteren voor het verrichten van de dienst of de originaliteit van het door de inschrijver voorgestelde ontwerp.

Indien in het bestek en de andere stukken is bepaald dat de opdracht aan de laagste inschrijver wordt gegund, is de aanbestedende dienst verplicht de Commissie mee te delen welke te laag beoordeelde aanbiedingen zijn afgewezen.

TITEL VII

Slotbepalingen

Artikel 38

De berekening van de termijnen geschiedt overeenkomstig Verordening (EEG, Euratom) nr. 1182/71 van de Raad van 3 juni 1971 houdende vaststelling van de regels die van toepassing zijn op termijnen, data en aanvangs- en vervaltijden (5).

Artikel 38 bis

Bij het gunnen van overheidsopdrachten door de aanbestedende diensten passen de lidstaten in hun onderlinge betrekkingen voorwaarden toe die even gunstig zijn als die welke zij bij de tenuitvoerlegging van de in het kader van de multilaterale handelsbesprekingen van de Uruguay-Ronde (*) gesloten Overeenkomst inzake overheidsopdrachten hierna "Overeenkomst" te noemen, toepassen tegenover derde landen. Te dien einde raadplegen de lidstaten elkaar in het kader van het Raadgevend Comité inzake overheidsopdrachten over de uit hoofde van de Overeenkomst te treffen maatregelen.

(*) Besluit 94/800/EG van de Raad van 22 december 1994 betreffende de sluiting, namens de Europese Gemeenschap wat betreft de onder haar bevoegdheid vallende aangelegenheden, van de uit de multilaterale handelsbesprekingen in het kader van de Uruguay-Ronde (1986-1994) voortvloeiende overeenkomsten (PB L 336 van 23. 12. 1994, blz. 1).

Artikel 39

1. Om de resultaten van de toepassing van de richtlijn te kunnen beoordelen, zenden de lidstaten de Commissie een statistisch overzicht van de in het voorgaande jaar door de aanbestedende diensten geplaatste opdrachten voor dienstverlening toe, uiterlijk op 31 oktober 1997, en vervolgens uiterlijk op 31 oktober van elk jaar.
2. In dit statistisch overzicht worden ten minste vermeld:
 - a) in het geval van de in bijlage I bij Richtlijn 93/36/EEG vermelde aanbestedende diensten:
 - de totale geraamde waarde van de door elke aanbestedende dienst geplaatste opdrachten waarvan de waarde lager is dan de drempel,
 - het aantal en de waarde van de door elke aanbestedende dienst geplaatste opdrachten waarvan de waarde hoger is dan de drempel, zo mogelijk onderverdeeld naar procedure, categorie van diensten volgens de in bijlage I gebruikte nomenclatuur en nationaliteit van de dienstverlener aan wie de opdracht is gegund, en, in geval van gunning via onderhandelingen, onderverdeeld overeenkomstig artikel 11, onder opgave van het aantal en de waarde van de aan elke lidstaat en aan derde landen gegunde opdrachten;

- b) in het geval van alle andere aanbestedende diensten waarvoor deze richtlijn geldt, het aantal en de waarde van de door elke categorie aanbestedende diensten geplaatste opdrachten waarvan de waarde hoger is dan de drempel, zo mogelijk onderverdeeld naar procedure, categorie van diensten volgens de in bijlage I gebruikte nomenclatuur en nationaliteit van de dienstverlener aan wie de opdracht is gegund, en, in geval van gunning via onderhandelingen, onderverdeeld overeenkomstig artikel 11, onder opgave van het aantal en de waarde van de aan elke lidstaat en aan derde landen gegunde opdrachten;
 - c) in het geval van de in bijlage I bij Richtlijn 93/36/EEG vermelde aanbestedende diensten, het aantal en de totale waarde van de opdrachten die door elke aanbestedende dienst zijn geplaatst op grond van de afwijkingen van de Overeenkomst; in het geval van alle andere aanbestedende diensten waarvoor deze richtlijn geldt, de totale waarde van de opdrachten die door elke categorie aanbestedende diensten zijn geplaatst op grond van de afwijkingen van de Overeenkomst;
 - d) andere, volgens de procedure van artikel 40, lid 3, te bepalen statistische gegevens die nodig zijn volgens de Overeenkomst.
De statistische gegevens die op grond van dit lid moeten worden verstrekt, omvatten geen gegevens betreffende opdrachten in verband met diensten als bedoeld in categorie 8 van bijlage I A, telecommunicatiediensten van categorie 5 van bijlage I A, met de CPC-referentienummers 7524, 7525 en 7526, of diensten als bedoeld in bijlage I B, mits hun geraamde waarde exclusief BTW minder dan 200 000 ecu bedraagt.
3. De Commissie bepaalt volgens de procedure van artikel 40, lid 3, de aard van de overeenkomstig deze richtlijn te verstrekken statistische gegevens.

Artikel 40

1. De Commissie wordt bijgestaan door het Raadgevend Comité inzake overheidsopdrachten, dat is ingesteld bij Besluit 71/306/EEG.
2. Met betrekking tot opdrachten voor het verlenen van telecommunicatiediensten (bijlage IA, categorie 5) wordt de Commissie eveneens bijgestaan door het Raadgevend Comité inzake opdrachten voor de telecommunicatiesector, dat is ingesteld bij Richtlijn 90/531/EEG.
3. In het kader van de in dit lid bedoelde procedure legt de vertegenwoordiger van de Commissie het comité een ontwerp voor van de te nemen maatregelen. Het comité brengt binnen een termijn die de voorzitter kan vaststellen al naar gelang van de urgentie van de materie advies uit over dit ontwerp, zo nodig door middel van een stemming.

Het advies wordt in de notulen opgenomen; voorts heeft iedere lidstaat het recht te verzoeken dat zijn standpunt in de notulen wordt opgenomen.

De Commissie houdt zoveel mogelijk rekening met het door het comité uitgebrachte advies. Zij brengt het comité op de hoogte van de wijze waarop zij rekening heeft gehouden met zijn advies.

4. De in de leden 1 en 2 bedoelde comités onderzoeken op initiatief van de Commissie of op verzoek van een lidstaat alle vraagstukken welke op de toepassing van deze richtlijn betrekking hebben.

Artikel 41

Artikel 1, lid 1, van Richtlijn 89/665/EEG (6) wordt vervangen door:

1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat, wat betreft de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten die vallen onder de werkingssfeer van de Richtlijnen 71/305/EEG, 77/62/EEG en 92/50/EEG (7), tegen de door de aanbestedende diensten genomen besluiten doeltreffend en vooral zo snel mogelijk beroep kan worden ingesteld overeenkomstig het bepaalde in de volgende artikelen, met name artikel 2, lid 7, op grond van het feit dat door die besluiten het Gemeenschapsrecht inzake overheidsopdrachten of de nationale voorschriften waarin dat Gemeenschapsrecht is omgezet, geschonden zijn.

Artikel 42

1. In artikel 5 van Richtlijn 77/62/EEG wordt lid 1, onder c), vervangen door:

“c) De tegenwaarde van de drempels in nationale valuta en de drempel van de GATT-Overeenkomst uitgedrukt in ecu, worden in beginsel om de twee jaar herzien, te rekenen vanaf 1 januari 1988. Deze tegenwaarden worden berekend op grond van de gemiddelde dagwaarde van deze valuta in ecu, en van de ecu in SDR over de periode van 24 maanden die eindigt op de laatste dag van de maand augustus die onmiddellijk voorafgaat aan de eerste januari waarop de herziening van kracht wordt. Deze tegenwaarden worden in de eerste dagen van november bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.”.

2. In artikel 4 bis van Richtlijn 71/305/EEG wordt lid 2 vervangen door:

“2. a) De tegenwaarde van de drempel in nationale valuta wordt in beginsel om de twee jaar herzien, te rekenen vanaf 1 januari 1992. Deze tegenwaarde wordt berekend op de grondslag van de gemiddelde dagwaarde van de genoemde valuta in ecu, over de periode van 24 maanden die eindigt op de laatste dag van de maand augustus die onmiddellijk voorafgaat aan de eerste januari waarop de herziening van kracht wordt. Deze tegenwaarden worden in de eerste dagen van november bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.
b) De onder a) bedoelde berekeningsmethode wordt in beginsel twee jaar na de eerste toepassing ervan op voorstel van de Commissie opnieuw bezien door het Raadgevend Comité inzake overheidsopdrachten.”.

Artikel 43

Uiterlijk drie jaar nadat de termijn waarover de lidstaten beschikken om zich naar deze richtlijn te voegen is verstreken, maakt de Commissie in nauwe samenwerking met de in artikel 40, leden 1 en 2, genoemde comités de voorlopige balans op van de toepassing van deze richtlijn, met bijzondere aandacht voor het effect van de toepassing van de richtlijn op de overheidsopdrachten voor de in bijlage IA opgenomen diensten en voor de bepalingen betreffende de technische normen. Zij onderzoekt met name de mogelijkheid om de richtlijn volledig toe te passen op overheidsopdrachten voor de andere, in bijlage IB opgenomen diensten en de gevolgen van de in eigen beheer verleende diensten voor de daadwerkelijke openstelling van de markt in de dienstensector. Zij doet de nodige voorstellen om deze richtlijn dienovereenkomstig aan te passen.

Artikel 44

1. De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om vóór 1 juli 1993 aan deze richtlijn te voldoen. Zij stellen de Commissie daarvan onverwijld in kennis. Wanneer de lidstaten deze bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen naar de onderhavige richtlijn verwezen of wordt hiernaar verwezen bij de officiële bekendmaking van die bepalingen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.

2. De lidstaten delen de Commissie de tekst mede van de voornaamste bepalingen van intern recht die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen.

Artikel 45

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te Luxemburg, 18 juni 1992.

Voor de Raad

De Voorzitter, Vitor MARTINS

- (1) PB nr. L 185 van 16. 8. 1971, blz. 15. Besluit gewijzigd bij Besluit 77/63/EEG (PB nr. L 13 van 15. 1. 1977, blz. 15).
- (2) PB nr. L 217 van 5. 8. 1986, blz. 21. Richtlijn gewijzigd bij Richtlijn 91/263/EEG (PB nr. L 128 van 23. 5. 1991, blz. 1).
- (3) PB nr. L 36 van 7.2.1987, blz. 31
- (4) PB nr. L 40 van 11.2.1989, blz. 12
- (5) PB nr. L 124 van 8.6.1971, blz. 1
- (6) PB nr. L 395 van 30.12.1989, blz. 33
- (7) PB nr. L 209 van 24.7.1992, blz. 1

BIJLAGE IA

Diensten in de zin van artikel 8

Categorie	Benaming	CPC-indeling
1	Onderhouds- en reparatiediensten	6112, 6122, 633, 886
2	Diensten voor vervoer over land (1), met inbegrip van diensten voor vervoer per pantserwagens en koeriersdiensten, postvervoer uitgezonderd	712 (uitgezonderd 71235), 7512, 87304
3	Diensten voor luchtvervoer van passagiers en vracht, met uitzondering van postvervoer	73 (uitgezonderd 7321)
4	Postvervoer over land(1) en door de lucht	71235, 7321
5	Telecommunicatiediensten (2)	752
6	Financiële diensten: a. verzekeringsdiensten b. bankverrichtingen en diensten in verband met beleggingen (3)	ex 81 812, 814
7	Computer- en aanverwante diensten	84
8	O & O-diensten (4)	85
9	Diensten van accountancy, controle en boekhouding	862
10	Diensten voor marktonderzoek en peiling van de openbare mening	864
11	Diensten voor bedrijfsadviesing (5) en aanverwante diensten	865, 866
12	Bouwkundige diensten; technische en geïntegreerde technische diensten; diensten van stedenbouw en landschapsarchitectuur; diensten voor aanverwante technische en wetenschappelijke adviesing; diensten voor het uitvoeren van technische proeven en analyses	867
13	Advertentie- en reclamediensten	871
14	Diensten voor het schoonmaken van gebouwen en het beheer van onroerende goederen	874 82201 tot en met 82206

15	Uitgeverij- en drukkerijdiensten, in regie of op contractbasis	88442
16	Riolering en vuilophaaldiensten; afvalverwerking en aanverwante diensten	94

- (1) Met uitzondering van de spoorwegdiensten, die vallen onder categorie 18.
- (2) Uitzonderd spraaktelefonie-, telex-, radiotelefonie-, semafoon- en satellietdiensten.
- (3) Uitzonderd financiële diensten betreffende de uitgifte, de aankoop, de verkoop en de overdracht van effecten of andere financiële instrumenten, en door de centrale banken verleende diensten.
- (4) Uitzonderd diensten voor onderzoek en ontwikkeling andere dan die waarvan de resultaten in hun geheel toekomen aan de aanbestedende dienst voor gebruik ervan in de uitoefening van zijn eigen werkzaamheden, voor zover de dienstverlening volledig door de aanbestedende dienst wordt beloond.
- (5) Uitzonderd diensten voor arbitrage en bemiddeling.

BIJLAGE IB

Diensten in de zin van artikel 9

Categorie	Benaming	CPC-indeling
17	Hotel- en restauratiediensten	64
18	Spoorwegvervoerdiensten	711
19	Vervoerdiensten over het water	72
20	Diensten voor ondersteunend en hulpvervoer	74
21	Diensten van juridische aard	861
22	Plaatsing van personeel en personeels verschaffing	872
23	Opsporings- en bewakingsdiensten, uitgezonderd vervoer per pantserwagen	873 (uitgezonderd 87304)
24	Diensten voor onderwijs en beroepsonderwijs	92
25	Gezondheids- en sociale diensten	93
26	Diensten voor recreatie, cultuur en sport	96
27	Andere diensten	

BIJLAGE II

Definitie van enkele technische specificaties

In de zin van deze richtlijn wordt verstaan onder:

1. “technische specificatie”: alle technische voorschriften, met name die welke zijn opgenomen in het bestek, die een omschrijving geven van de vereiste kenmerken van een werk, een materiaal, een produkt of een levering en aan de hand waarvan op objectieve wijze een werk, een materiaal, een produkt of een levering zodanig kan worden omschreven dat dit beantwoordt aan het gebruik waarvoor het door de aanbestedende dienst is bestemd. Deze voorschriften omvatten het niveau van kwaliteit en gebruiksgeschiktheid, veiligheid en afmetingen met inbegrip van de voorschriften voor het materiaal, het produkt of de levering inzake het systeem voor het waarborgen van de kwaliteit, de terminologie, de symbolen, de proefnemingen en proefnemingsmethoden, de verpakking en het merken of etiketteren. Zij omvatten eveneens de voorschriften voor het berekenen en het ontwerpen van het werk, de voorwaarden voor de proefnemingen, controle en oplevering van de werken, alsmede de bouwtechnieken of bouwwijzen en alle andere voorwaarden van technische aard die de aanbestedende dienst bij algemene dan wel bijzondere maatregel kan voorschrijven met betrekking tot de voltooide werken en tot de materialen of bestanddelen waaruit deze werken zijn samengesteld;
2. “norm”: technische specificatie die door een erkende normaliseringsinstelling voor herhaalde of voortdurende toepassing is goedgekeurd, waarvan de inachtneming in beginsel niet verplicht is;
3. “Europese norm”: norm die door het Europees Comité voor normalisatie (CEN) of het Europees Comité voor elektrotechnische normalisatie (Cenelec) als “Europese norm (EN)” of “harmonisatiebescheid (HD)” is goedgekeurd volgens de gemeenschappelijke regels van deze organisaties of die is goedgekeurd door het Europees Normalisatie-instituut voor de telecommunicatie (ETSI) als een “Europese telecommunicatienorm (NET)”;
4. “Europese technische goedkeuring”: op de bevinding dat aan de fundamentele voorschriften wordt voldaan, gebaseerde, gunstig uitvallende technische beoordeling waarbij een produkt geschikt wordt verklaard voor het gebruik voor bouwdoeleinden volgens zijn intrinsieke eigenschappen en de voor de toepassing en het gebruik ervan vastgestelde voorwaarden. De Europese technische goedkeuring wordt afgegeven door de te dien einde door de lidstaat erkende instelling;
5. “gemeenschappelijke technische specificatie”: de technische specificatie die volgens een door de lidstaten erkende procedure is opgesteld met het oog op een uniforme toepassing in alle lidstaten en die in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen is bekendgemaakt;
6. “fundamentele voorschriften”: voorschriften met betrekking tot de veiligheid, de gezondheid en andere aspecten van algemeen belang waaraan de werken kunnen voldoen.

BIJLAGE III

Modellen voor de aankondiging van overheidsopdrachten voor dienstverlening

A. Voorinformatie

1. Naam, adres, telefoon-, telegram-, telex- en faxnummer van de aanbestedende dienst en, indien het een andere dienst betreft, van de dienst waar nadere inlichtingen kunnen worden verkregen.
2. Totaal van de voorgenomen opdrachten voor elk van de in bijlage I A opgenomen categorieën van diensten.
3. Beoogde datum van de aanvang van de aanbestedingsprocedures, per categorie.
4. Overige inlichtingen.
5. Datum van verzending van de aankondiging.
6. Datum van ontvangst van de aankondiging door het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.
7. Vermelding of de opdracht onder de Overeenkomst valt.

B. Openbare procedure

1. Naam, adres, telefoon-, telegram-, telex- en faxnummer van de aanbestedende dienst.
2. Categorie waartoe de dienst behoort, en beschrijving. CPC-indeling.
Hoeveelheid, met inbegrip van eventuele opties voor latere opdrachten en, indien mogelijk, een schatting van de termijnen waarop die opties kunnen worden uitgeoefend. In het geval van regelmatig periodiek terugkerende opdrachten of binnen een bepaalde periode terugkerende opdrachten eveneens, indien mogelijk, een schatting van de termijnen waarop de vervolgaanbestedingen voor de diensten te verwachten zijn.
3. Plaats van levering.
4. a) Vermelding of de verlening van de dienst ingevolge wettelijke of bestuursrechtelijke voorschriften aan een bepaalde beroepsgroep is voorbehouden.
b) Verwijzing naar de relevante wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen.
c) Vermelding of rechtspersonen de namen en beroepskwalificaties van het personeel dat met de verlening van de dienst wordt belast, dienen aan te geven.
5. Vermelding of dienstverleners voor een gedeelte van de betreffende diensten kunnen inschrijven.
6. Indien van toepassing, verbod op varianten.
7. Termijn voor de uitvoering van de dienst of looptijd van de opdracht voor diensten, en, voorzover mogelijk, termijn voor de aanvang of levering van de dienst.

8. a) Naam en adres van de dienst waar de benodigde documentatie kan worden aangevraagd.
 - b) Indien van toepassing, uiterste datum voor deze aanvraag.
 - c) Indien van toepassing, het bedrag dat moet worden betaald voor het verkrijgen van genoemde documentatie en de wijze van betaling.
9. a) Uiterste datum voor de ontvangst van de inschrijvingen.
 - b) Adres waar deze moeten worden ingediend.
 - c) Taal of talen waarin zij moeten worden gesteld.
10. a) Personen die bij het openen van de inschrijvingen worden toegelaten.
 - b) Dag, uur en plaats van de opening.
11. Indien van toepassing, de verlangde borgsommen en waarborgen.
12. Belangrijkste financierings- en betalingsvoorwaarden en/of verwijzingen naar de teksten waarin deze worden geregeld.
13. Indien van toepassing, de rechtsvorm die de combinatie van dienstverleners aan wie de opdracht wordt gegund, moet hebben.
14. Gegevens over de bedrijfssituatie van de dienstverlener, alsmede de nodige gegevens en bescheiden voor de beoordeling van de economische en technische minimumeisen waaraan de dienstverlener moet voldoen.
15. Termijn gedurende welke de inschrijver zijn aanbieding gestand moet doen.
16. Gunningscriteria, indien mogelijk in volgorde van belang. Andere criteria dan het criterium van de laagste prijs worden vermeld, voorzover zij niet in het bestek zijn opgenomen.
17. Overige inlichtingen.
18. Datum (data) van bekendmaking van de vooraankondiging in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen of vermelding van de niet-bekendmaking ervan.
19. Datum van verzending van de aankondiging.
20. Datum van ontvangst van de aankondiging door het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.
21. Vermelding of de opdracht onder de Overeenkomst valt.

C. Niet-openbare procedure

1. Naam, adres, telefoon-, telegram-, telex- en faxnummer van de aanbestedende dienst.
2. Categorie waartoe de dienst behoort, en beschrijving. CPC-indeling.
Hoeveelheid, met inbegrip van eventuele opties voor latere opdrachten en, indien mogelijk, een schatting van de termijnen waarop die opties kunnen worden uitgeoefend. In het geval van periodiek terugkerende of binnen een bepaalde periode terugkerende opdrachten eveneens, indien mogelijk, een schatting van de termijnen waarop de vervolgaanbestedingen voor de diensten te verwachten zijn.
3. Plaats van levering.

4. a) Vermelding of de verlening van de dienst ingevolge wettelijke of bestuursrechtelijke voorschriften aan een bepaalde beroepsgroep is voorbehouden.
b) Verwijzing naar de relevante wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen.
c) Vermelding of rechtspersonen de namen en beroepskwalificaties van het personeel dat met de verlening van de dienst wordt belast, dienen aan te geven.
5. Vermelding of dienstverleners voor een gedeelte van de betreffende diensten kunnen inschrijven.
6. Het beoogde (minimum- of maximum-)aantal dienstverleners dat tot inschrijving zal worden uitgenodigd.
7. Indien van toepassing, verbod op varianten.
8. Termijn voor de uitvoering van de dienst of looptijd van de opdracht voor diensten, en, voorzover mogelijk, termijn voor de aanvang of levering van de dienst.
9. Indien van toepassing, de rechtsvorm die de combinatie van dienstverleners aan wie de opdracht wordt gegund, moet hebben.
10. a) Indien van toepassing, motivering van de toepassing van de versnelde procedure.
b) Uiterste datum voor de ontvangst van de aanvragen tot deelneming.
c) Adres waar deze moeten worden ingediend.
d) Taal of talen waarin zij moeten worden gesteld.
11. Uiterste datum voor de verzending van de uitnodigingen tot inschrijving.
12. Indien van toepassing, de verlangde borgsommen en waarborgen.
13. Gegevens over de bedrijfssituatie van de dienstverlener, alsmede de nodige gegevens en bescheiden voor de beoordeling van de economische en technische minimumeisen waaraan de dienstverlener moet voldoen.
14. Gunningscriteria, indien mogelijk in volgorde van belang, indien zij niet in de uitnodiging tot inschrijving zijn opgenomen.
15. Overige inlichtingen.
16. Datum (data) van bekendmaking van de vooraankondiging in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen of vermelding van de niet-bekendmaking ervan.
17. Datum van verzending van de aankondiging.
18. Datum van ontvangst van de aankondiging door het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.
19. Vermelding of de opdracht onder de Overeenkomst valt.

D. Procedure van gunning via onderhandelingen

1. Naam, adres, telefoon-, telegram-, telex- en faxnummer van de aanbestedende dienst.
2. Categorie waartoe de dienst behoort, en beschrijving. CPC-indeling.
Hoeveelheid, met inbegrip van eventuele opties voor latere opdrachten en indien mogelijk, een schatting van de termijnen waarop die opties kunnen worden uitgeoefend.

In het geval van regelmatig terugkerende opdrachten of binnen een bepaalde periode terugkerende opdrachten eveneens, indien mogelijk, een schatting van de termijnen waarop de vervolgaanbestedingen voor de diensten te verwachten zijn.

3. Plaats van levering.
4. a) Vermelding of de verlening van de dienst ingevolge wettelijke of bestuursrechtelijke voorschriften aan een bepaalde beroepsgroep is voorbehouden.
b) Verwijzing naar de relevante wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen.
c) Vermelding of rechtspersonen de namen en beroepskwalificaties van het personeel dat met de verlening van de dienst wordt belast, dienen aan te geven.
5. Vermelding of dienstverleners voor een gedeelte van de betreffende diensten kunnen inschrijven.
6. Het beoogde aantal dienstverleners dat tot inschrijving zal worden uitgenodigd.
7. Indien van toepassing, verbod op varianten.
8. Termijn voor de uitvoering van de dienst of looptijd van de opdracht voor diensten, en, voorzover mogelijk, termijn voor de aanvang of levering van de dienst.
9. Indien van toepassing, de rechtsvorm die de combinatie van dienstverleners aan wie de opdracht wordt gegund, moet hebben.
10. a) Indien van toepassing, motivering van de toepassing van de versnelde procedure.
b) Uiterste datum voor de ontvangst van de aanvragen tot deelneming.
c) Adres waar deze moeten worden ingediend.
d) Taal of talen waarin zij moeten worden gesteld.
11. Indien van toepassing, de verlangde borgsommen en waarborgen.
12. Gegevens over de bedrijfssituatie van de dienstverlener, alsmede de nodige gegevens en bescheiden voor de beoordeling van de economische en technische minimumeisen waaraan de dienstverlener moet voldoen.
13. Indien van toepassing, de namen en adressen van reeds door de aanbestedende dienst geselecteerde dienstverleners.
14. Overige inlichtingen.
15. Datum van verzending van de aankondiging.
16. Datum van ontvangst van de aankondiging door het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.
17. Datum (data) van voorgaande bekendmakingen in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.
18. Vermelding of de opdracht onder de Overeenkomst valt.

E. Kennisgeving van gegunde opdrachten

1. Naam en adres van de aanbestedende dienst.

2. Gevolgde aanbestedingsprocedure. In het geval van een procedure van gunning via onderhandelingen zonder voorafgaande bekendmaking van een aankondiging van opdracht, motivering van de keuze van die procedure (artikel 11, lid 3).
3. Categorie waartoe de dienst behoort, en beschrijving. CPC-indeling.
Hoeveelheid afgenomen diensten.
4. Datum van de gunning van de opdracht.
5. Criteria voor de gunning van de opdracht.
6. Aantal ontvangen offertes.
7. Naam en adres van de dienstverlener(s).
8. Betaalde prijs of prijzen (minimum/maximum).
9. Waarde van de geselecteerde offerte(s) of de hoogste en laagste offerte die bij de gunning in aanmerking genomen is.
10. Indien van toepassing, waarde en gedeelte van de opdracht dat aan derden in onderaanbesteding kan worden gegeven.
11. Overige inlichtingen.
12. Datum van bekendmaking van de aankondiging van de opdracht in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen.
13. Datum van verzending van de onderhavige aankondiging.
14. Datum van ontvangst van de aankondiging door het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.
15. In het geval van opdrachten voor in bijlage I B opgenomen diensten, de instemming van de aanbestedende dienst met de bekendmaking van de aankondiging (artikel 16, lid 3).

BIJLAGE IV

A. Aankondiging van prijsvragen voor ontwerpen

1. Naam, adres, telefoon-, telegram-, telex- en telefaxnummer van de aanbestedende dienst en van de dienst waar de ter zake dienende stukken kunnen worden verkregen.
2. Beschrijving van het project.
3. Aard van de wedstrijd: openbaar of niet-openbaar.
4. Bij openbare wedstrijden: uiterste datum voor de ontvangst van de ontwerpen.
5. Bij niet-openbare wedstrijden: a) beoogd aantal deelnemers; b) in voorkomend geval: namen van reeds geselecteerde deelnemers; c) criteria voor deze selectie; d) uiterste datum voor de ontvangst van de verzoeken tot deelneming.
6. In voorkomend geval, vermelding of de deelneming aan een bepaalde beroepsgroep is voorbehouden.
7. Bij de beoordeling van de ontwerpen te hanteren criteria.
8. In voorkomend geval, namen van geselecteerde juryleden.
9. Vermelding of de beslissing van de jury verbindend is voor de aanbestedende dienst.
10. In voorkomend geval, aantal en waarde van de toe te kennen prijzen.
11. In voorkomend geval, nadere gegevens inzake vergoedingen aan alle deelnemers.
12. Vermelding of de winnaars recht hebben op de gunning van eventuele vervolgoopdrachten.
13. Overige inlichtingen.
14. Datum van verzending van de aankondiging.
15. Datum van ontvangst van de aankondiging door het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.

B. Uitslag van prijsvragen voor ontwerpen

1. Naam, adres, telefoon-, telegram-, telex- en telefaxnummer van de aanbestedende dienst.
2. Beschrijving van het project.
3. Totaal aantal deelnemers.
4. Aantal buitenlandse deelnemers.
5. Winnaar(s) van de prijsvraag.
6. In voorkomend geval, toegekende prijs of prijzen.

7. Overige inlichtingen.
8. Verwijzing naar de aankondiging van de prijsvraag.
9. Datum van verzending van de aankondiging.
10. Datum van ontvangst van de aankondiging door het Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen.

4 Bijlagen bij deze brochure

4.1 Lijst van centrale overheidsinstanties in Nederland per december 1998 (als vermeld in Bijlage I van de Richtlijn Leveringen)

Ministerie van Algemene Zaken

- Bestuursdepartement
- Bureau van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
- Rijksvoorlichtingsdienst:
 - Directie voorlichting (RVD-DV)
 - Directie toepassing communicatie-techniek (RVD-DTC)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

- Bestuursdepartement
- Agentschap Informatievoorziening Overheidspersoneel (IVOP)
- Centrale Archiefselectiedienst (CAS)
- Dienst Ziektekostenvoorziening Overheidspersoneel (DZVO)
- Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD)
- Beheerorganisatie GBA
- Organisatie Informatie- en communicatietechnologie OOV (ITO)
- Korps Landelijke Politiediensten

Ministerie van Buitenlandse Zaken

- Bestuursdepartement
- Directoraat Generaal Regiobeleid (DGRB)
- Directoraat Generaal Politieke Zaken (DGPZ)
- Directoraat Generaal Internationale Samenwerking (DGIS)
- Directoraat Generaal Europese Samenwerking (DGES)
- SNV, Organisatie voor Ontwikkelingssamenwerking en Bewustwording
- CBI, Centrum tot Bevordering van de Import uit Ontwikkelingslanden
- Buitenlandse Posten (ieder afzonderlijk)

Ministerie van Defensie

- Bestuursdepartement
- Centrale organisatie van het ministerie van Defensie
- Staf Defensie Interservice Commando (DICO)
- Defensie Telematica Organisatie (DTO)
- Centrale directie van de Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen
- De afzonderlijke regionale directies van de Dienst Gebouwen, Werken en Terreinen
- Directie Materieel Koninklijke Marine
- Directie Materieel Koninklijke Landmacht
- Directie Materieel Koninklijke Luchtmacht
- Landelijk Bevoorradingsoverheidsbedrijf Koninklijke Landmacht
- Defensie Pijpleiding Organisatie

Ministerie van Economische Zaken

- Bestuursdepartement
- Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS)
- Centraal Planbureau (CPB)
- Economische Controledienst (ECD)
- Bureau voor de Industriële Eigendom (BIE)
- Senter

- Staatstoezicht op de Mijnen (SodM)
- Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa)

Ministerie van Financiën

- Bestuursdepartement
- Belastingdienst Automatiseringscentrum
- Belastingdienst:
 - de afzonderlijke Directies der Rijksbelastingen
 - Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
 - Belastingdienst Opleidingen
- Dienst der Domeinen

Ministerie van Justitie

- Bestuursdepartement
- Dienst Justitiële Inrichtingen
- Raad voor de Kinderbescherming
- Centraal Justitie Incasso Bureau
- Directie Rechtspleging
- Openbaar Ministerie
- Immigratie en Naturalisatiedienst

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

- Bestuursdepartement
- Dienst Landelijke Service bij Regelingen (LASER)
- Jachtfonds
- Rijksdienst voor de Keuring van Vee en Vlees (RVV)
- Plantenziektenkundige Dienst (PD)
- Algemene Inspectiedienst (AID)
- Dienst Landbouwkundig Onderzoek (DLO)
- Rijksinstituut voor Visserij-onderzoek (RIVO-DLO)
- Rijkskwaliteitsinstituut voor Land- en Tuinbouwproducten (RIKILT-DLO)
- Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN-DLO)
- De afzonderlijke Regionale Beleidsdirecties
- Bureau Heffingen (agentschap)
- Dienst Landelijk Gebied (DLG)

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

- Bestuursdepartement
- Inspectie van het Onderwijs
- Inspectie Cultuurbezit
- Centrale Financiën Instellingen
- Rijksarchiefdienst
- Adviesraad voor Wetenschaps- en Technologiebeleid
- Onderwijsraad
- Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie
- Instituut Collectie Nederland
- Raad voor Cultuur
- Rijksdienst voor de Monumentenzorg
- Rijksdienst Oudheidkundig Bodemonderzoek

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

- Bestuursdepartement

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

- Bestuursdepartement
- Directoraat-Generaal Rijksluchtvaartdienst

- Directoraat-Generaal Goederenvervoer
- Directoraat-Generaal Personenvervoer
- Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat:
 - Hoofdkantoor Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
 - De afzonderlijke regionale directies van Rijkswaterstaat
 - De afzonderlijke specialistische diensten van Rijkswaterstaat.
- Hoofddirectie Telecommunicatie en Post
- Centrale diensten
- Rijksdienst voor Radiocommunicatie
- Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

- Bestuursdepartement
- Directoraat-Generaal Milieubeheer
- Directoraat-Generaal van de Volkshuisvesting
- Rijksgebouwendienst
- Rijksplanologische Dienst

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

- Bestuursdepartement
- Inspectie Gezondheidsbescherming, Waren en Veterinaire Zaken
- Inspectie Gezondheidszorg
- Inspectie Jeugdhulpverlening en Jeugdbescherming
- Rijksinstituut voor de Volksgezondheid en Milieu (RIVM)
- Sociaal en Cultureel Planbureau
- Agentschap t.b.v. het College ter Beoordeling van Geneesmiddelen

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Raad van State

Algemene Rekenkamer

Nationale Ombudsman

Kanselarij der Nederlandse Orden

Kabinet der Koningin

4.2 Lijst van publiekrechtelijke instellingen in Nederland per december 1998 (als vermeld in Bijlage I van de Richtlijn Werken)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

- Nederlands Instituut voor Brandweer en rampenbestrijding (NIBRA)
- Nederlands Bureau Brandweer Examens (NBBE)
- Landelijk Selectie- en Opleidingsinstituut Politie (LSOP)
- 25 afzonderlijke politieregio's
- Stichting Reprorecht
- Stichting Thuiscope
- Landelijke organisatie slachtofferhulp
- Registratiekamer
- Stichting Studiecentrum rechtspleging (SSR)
- Raden voor de rechtsbijstand
- Stichtingen rechtsbijstand
- Landelijk Bureau Racisme Bestrijding (LBR)
- Stichting Integraal Rechtshulp Informatiesystemen (IRIS)
- Stichting Rechtsbijstand Asiel
- Clara Wichmann Instituut
- Tolkencentra

Ministerie van Economische Zaken

- Stichting Nederland Distributieland
- Stichting Syntens
- Van Swinden Laboratorium B.V.
- Nederlands Meetinstituut B.V.
- Nederlands Instituut voor Vliegtuigontwikkeling en Ruimtevaart (NIVR)
- Nederlandse Onderneming voor Energie en Milieu B.V. (Novem)

Ministerie van Financiën

- De Nederlandse Bank N.V.
- Stichting Toezicht Effectenverkeer
- Verzekeringkamer
- Stichting Exploitatie Nederlandse Staatsloterij

Ministerie van Justitie

- Stichting Reclassering Nederland (SRN)
- Stichtingen Rechtsbijstand (Bureaus voor rechtshulp)
- Stichting VERDIVO
- Voogdij- en gezinsvoogdij instellingen
- Stichting Halt Nederland (SHN)
- Particuliere Internaten
- Particuliere Jeugdinstellingen
- Schadefonds Geweldsmisdrijven
- Centraal orgaan Opvang Asielzoekers (COA)
- Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO)

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

- Staatsbosbeheer
- Stichting Voorlichtingsbureau voor de Voeding
- Stichting Landbouwvoorlichting (DLV)
- Stichting Internationaal Agrarisch Centrum (IAC)
- Landbouwuniversiteit Wageningen (LU)
- Stichting Staring Centrum, Instituut voor Onderzoek van het Landelijk Gebied (SC-DLO)

- Stichting Centrum voor Landbouwpublicaties en Landbouwdocumentatie (PUDOC-DLO)
- Stichting Landbouw-Economisch Instituut (LEI-DLO)
- Stichting Instituut voor Plantenziektenkundig Onderzoek (IPO-DLO)
- Stichting Instituut voor Milieu en Agritechniek (IMAG-DLO)
- Stichting Centrum voor Plantenveredelings- en Reproductieonderzoek (CPRO-DLO)
- Stichting Instituut voor Dierhouderij en Diergezondheid (ID-DLO)
- Stichting Instituut voor Agrobiologisch en Bodemvruchtbaarheidsonderzoek (AB-DLO)
- Stichting Instituut voor Agrotechnologisch Onderzoek (ATO-DLO)
- Stichting Proefstation voor de Rundveehouderij, Schapenhouderij en de Paardenhouderij
- Stichting Proefstation voor de Varkenshouderij
- Stichting Praktijkonderzoek Pluimveehouderij
- Stichting Laboratorium voor Bloembollenonderzoek
- Stichting Proefstation voor de Fruitteelt
- Stichting Proefstation voor de Bloemisterij en Glasgroenten (PGB)
- Stichting Proefstation voor de Akkerbouw en de Groenteteelt in de Vollegrond
- Stichting Proefstation voor de Boomkwekerij
- Stichting Proefstation voor de Champignoncultuur
- Stichting Institute for Land Reclamation and Improvement
- (Hoofd) produktschappen

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

A. Algemene omschrijvingen

- de openbare of uit de openbare kas bekostigde bijzondere scholen voor basisonderwijs in de zin van de Wet op het Basisonderwijs
- de openbare of uit de openbare kas bekostigde scholen voor speciaal onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, dan wel instellingen voor speciaal en voortgezet onderwijs in de zin van de Interimwet op het Speciaal Onderwijs en het Voortgezet Speciaal Onderwijs
- de openbare of uit de openbare kas bekostigde bijzondere scholen of inrichtingen voor voortgezet onderwijs in de zin van de Wet op het Voortgezet Onderwijs
- de openbare of uit de openbare kas bekostigde bijzondere instellingen in de zin van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs
- de openbare of uit de openbare kas bekostigde bijzondere scholen in de zin van de Experimentenwet Onderwijs
- de bekostigde universiteiten en hogescholen, de Open Universiteit, de aangewezen universiteiten die voor meer dan 50% worden bekostigd, de instellingen voor internationaal onderwijs, voorzover zij voor meer dan 50% worden bekostigd en de academische ziekenhuizen als bedoeld in de Wet op het Hoger Onderwijs en het Wetenschappelijk Onderzoek
- schoolbegeleidingsdiensten in de zin van de Wet op het Basisonderwijs of van de Interimwet op het Speciaal Onderwijs en het Voortgezet Speciaal Onderwijs
- Landelijke Pedagogische Centra
- Fondsen als bedoeld in de Wet op het Specifiek Cultuurbeleid
- Stichtingen als bedoeld in de Wet Verzelfstandiging Rijksmuseale Diensten
- overige musea, die voor meer dan 50% door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen worden bekostigd
- overige culturele organisaties en instellingen, die voor meer dan 50% door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen worden bekostigd

B. Nominatieve opsomming

- Informatie Beheer Groep
- Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen
- Nederlandse organisatie voor internationale samenwerking in het hoger onderwijs (Nuffic)

- Stichting Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut
- Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek
- Nederlandse Organisatie voor toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek
- College van Beroep voor het hoger Onderwijs
- Koninklijke Bibliotheek
- Vereniging van openbare bibliotheken NBLC
- Stichting Muziek Centrum van de Omroep
- Stichting Ether Reclame
- Stichting Radio Nederland Wereldomroep
- Nederlandse Programma Stichting
- Nederlandse Omroep Stichting
- Commissariaat voor de Media
- Stichting Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties
- Dienst Omroepbijdragen
- Bedrijfsfonds voor de Pers
- Stichting Lezen
- Centrum voor innovatie van opleidingen
- Instituut voor Toetsontwikkeling (stichting) (Cito)
- Instituut voor Leerplanontwikkeling (stichting)
- Landelijk Dienstverlenend Centrum voor Studie- en Beroepskeuzevoorlichting-
- Max Goote Kenniscentrum voor Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie
- Stichting Vervangingsfonds en Bedrijfsgezondheidszorg voor het Onderwijs
- Stichting Participatiefonds voor het Onderwijs
- Nederlandse organisatie voor Toegepast- Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO)

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

- Sociale Verzekeringsbank
- Arbeidsvoorzieningsorganisatie
- College van Toezicht Sociale Verzekeringen (CTSV)
- Landelijk Instituut Sociale Verzekeringen (LISV)
- Fonds Voorheffing Pensioenverzekering (FVP)
- Stichting Silicose Oud Mijnwerkers
- Verzekeringskamer
- GAK Nederland bv
- USZO B.V.
- SFB UOSV NV
- Cadans Uitvoeringsinstelling B.V.
- GUO Uitvoeringsinstelling B.V.
- Sociaal Economische Raad (SER)

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

- RDW Centrum voor voertuigtechniek en informatie
- Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit (OPTA)
- Luchtverkeersbeveiligingsorganisatie (LVB)
- Nederlandse Loodsencorporatie (NLC)
- Regionale Loodsencorporatie (RLC)

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu

- Kadaster
- Centraal Fonds voor de Volkshuisvesting
- Stichting Bureau Architectenregister

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

A. Algemene omschrijving

- Instellingen die zijn toegelaten op grond van de Ziekenfondswet en de Algemene wet bijzondere ziektekosten, voor zover ze voor meer dan de helft worden gefinancierd met premiegelden
- Verzorgingshuizen als bedoeld in artikel 1, van de Overgangswet verzorgingshuizen

B. Nominatieve opsomming (ZBO's)

- Commissie Algemene Oorlogsongevallenregeling Indonesië
- College ter beoordeling van de Geneesmiddelen
- Commissies voor gebiedsaanwijzing
- Commissie sanering Ziekenhuisvoorzieningen/Stichting faciliteiten
- Zorgonderzoek Nederland (ZON)
- Nederlandse Filmkeuring
- Keuringsinstellingen Wet medische hulpmiddelen: N.V. KEMA/Stichting TNO Certification
- College voor ziekenhuisvoorzieningen
- Nationaal Comité 4 en 5 mei
- Pensioen- en Uitkeringsraad
- Ziekenfondsraad
- Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg (COTG)
- Stichting Uitvoering Omslagregeling Wet op de Toegang Ziektekostenverzekering
- Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen
- Stichting tot bevordering van de Volksgezondheid en Milieuhygiëne
- Stichting Facilitair Bureau Gemachtigden Bouw VWS

4.3 Overwegingen behorende bij de Richtlijn Diensten 92/50/EEG betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor dienstverlening

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, inzonderheid op artikel 57, lid 2, laatste zin, en artikel 66,

Gezien het voorstel van de Commissie (1),

In samenwerking met het Europese Parlement (2),

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité (3),

Overwegende dat de Europese Raad heeft bepaald dat de interne markt moet worden verwezenlijkt;

Overwegende dat maatregelen dienen te worden genomen die erop gericht zijn de interne markt geleidelijk tot stand te brengen in de loop van een periode die op 31 december 1992 eindigt; dat de interne markt een ruimte zonder binnengrenzen omvat waarin het vrije verkeer van goederen, personen, diensten en kapitaal is gewaarborgd;

Overwegende dat te dien einde de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor dienstverlening moeten worden gecoördineerd;

Overwegende dat het witboek betreffende de voltooiing van de interne markt voorziet in een actieprogramma en een tijdschema voor de openstelling van overheidsopdrachten, ook in de dienstensector, voor zover zulks niet reeds is geregeld bij Richtlijn 71/305/EEG van de Raad van 26 juli 1971 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken (4) en Richtlijn 77/62/EEG van de Raad van 21 december 1976 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor leveringen (5);

Overwegende dat de onderhavige richtlijn door alle aanbestedende diensten in de zin van Richtlijn 71/305/EEG dient te worden toegepast;

Overwegende dat het noodzakelijk is belemmeringen voor het vrije verkeer van diensten te vermijden; dat derhalve dienstverleners natuurlijke personen of rechtspersonen kunnen zijn; dat deze richtlijn evenwel de toepassing, op nationaal niveau, van de voorschriften inzake de voorwaarden voor de uitoefening van een werkzaamheid of van een beroep onverlet laat, voor zover deze voorschriften zich met het Gemeenschapsrecht verdragen;

Overwegende dat, zowel met het oog op de toepassing van de procedurevoorschriften inzake aanbestedingen als voor controledoelinden, de dienstensector het best wordt omschreven door deze onder te verdelen in categorieën die met bepaalde posten van een gemeenschappelijke nomenclatuur overeenkomen; dat in de bijlagen IA en IB van deze richtlijn wordt verwezen naar de CPC-indeling (Central Product Classification) van de Verenigde Naties; dat genoemde indeling in de toekomst kan worden vervangen door een communautaire nomenclatuur; dat in een mogelijke aanpassing van de CPC-indeling in de bijlagen IA en IB in die zin dient te worden voorzien;

Overwegende dat alleen dienstverlening op basis van een overheidsopdracht door deze richtlijn wordt bestreken; dat dienstverlening op andere grondslagen, zoals wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen of arbeidsovereenkomsten, niet onder deze richtlijn valt;

Overwegende dat krachtens artikel 130 F van het Verdrag het stimuleren van onderzoek en ontwikkeling een van de middelen is om de wetenschappelijke en technologische bases van

de Europese industrie te versterken en dat het openstellen van overheidsopdrachten daartoe zal bijdragen; dat de co-financiering van onderzoekprogramma's niet onder deze richtlijn zou moeten vallen; dat derhalve buiten deze richtlijn vallen de opdrachten voor diensten voor onderzoek en ontwikkeling andere dan die waarvan de resultaten in hun geheel toekomen aan de aanbestedende dienst voor gebruik ervan in de uitoefening van zijn eigen werkzaamheden, voor zover de dienstverlening volledig door de aanbestedende dienst wordt beloond;

Overwegende dat opdrachten met betrekking tot de verwerving of huur van onroerende zaken dan wel betreffende de rechten op deze zaken bijzondere kenmerken vertonen, waardoor het niet dienstig is aanbestedingsvoorschriften daarop toe te passen;

Overwegende dat het plaatsen van opdrachten voor bepaalde audiovisuele diensten in de omroepsector geschiedt op basis van overwegingen die de toepassing van een aanbestedingsregeling ongeschikt maken;

Overwegende dat diensten van arbitrage en bemiddeling meestal worden verleend door instanties of personen die worden aangewezen of gekozen op een wijze die niet door aanbestedingsvoorschriften kan worden geregeld;

Overwegende dat de in deze richtlijn bedoelde financiële diensten niet de instrumenten inzake monetair beleid, wisselkoersen, overheidsschuld en beheer van reserves omvatten of die van enig ander beleid dat verrichtingen met effecten of andere financiële instrumenten behelst; dat derhalve de opdrachten betreffende de uitgifte, de aankoop, de verkoop en de overdracht van effecten of andere financiële instrumenten niet onder deze richtlijn vallen; dat de door centrale banken geleverde diensten eveneens uitgesloten zijn;

Overwegende dat in de dienstensector dezelfde uitzonderingen als in de Richtlijnen 71/305/EEG en 77/62/EEG behoren te gelden ten aanzien van de Staatsveiligheid en het Staatsgeheim, alsmede ten aanzien van de voorrang van andere aanbestedingsvoorschriften, zoals die welke gelden krachtens internationale overeenkomsten of de regels van internationale organisaties, dan wel die welke betrekking hebben op de legering van strijdkrachten;

Overwegende dat deze richtlijn de toepassing van met name de artikelen 55, 56 en 66 van het Verdrag onverlet laat;

Overwegende dat overheidsopdrachten voor dienstverlening, met name op het gebied van diensten inzake het beheer van eigendommen, in bepaalde gevallen werken kunnen omvatten; dat uit Richtlijn 71/305/EEG voortvloeit dat een overeenkomst slechts als een overheidsopdracht voor de uitvoering van werken kan worden beschouwd, indien zij betrekking heeft op de uitvoering van een werk; dat, voor zover de werken bijkomstig zijn en niet het eigenlijke voorwerp van de opdracht uitmaken, zij niet de indeling van de overeenkomst als overheidsopdracht voor de uitvoering van werken kunnen rechtvaardigen;

Overwegende dat deze richtlijn de in Richtlijn 90/531/EEG van de Raad van 17 september 1990 betreffende de procedures voor het plaatsen van opdrachten in de sectoren water- en energievoorziening, vervoer en telecommunicatie (6) vervatte bepalingen inzake opdrachten voor dienstverlening onverlet behoort te laten;

Overwegende dat, indien er slechts één aangewezen voorzieningsbron bestaat, de desbetreffende opdrachten onder bepaalde voorwaarden geheel of ten dele van de onderhavige richtlijn kunnen worden vrijgesteld;

Overwegende dat, ter vermijding van nodeloze formaliteiten, opdrachten beneden een bepaalde drempel buiten de werkingssfeer van de onderhavige richtlijn kunnen worden

gelaten; dat de drempel in beginsel dezelfde kan zijn als die voor overheidsopdrachten voor leveringen; dat voor de berekening van de waarde van de opdracht, alsook voor de bekendmaking en de wijze van aanpassing van de drempels, dezelfde voorschriften behoren te gelden als in de overige Gemeenschapsrichtlijnen inzake overheidsopdrachten;

Overwegende dat, om een einde te maken aan praktijken die in het algemeen de mededinging en in het bijzonder de deelneming van onderdanen van andere lidstaten aan aanbestedingen beperken, voor de dienstverleners de toegang tot de procedures voor het plaatsen van opdrachten moet worden vergemakkelijkt;

Overwegende dat gedurende een overgangperiode de volledige toepassing van de onderhavige richtlijn moet worden beperkt tot opdrachten voor dienstverlening waarvoor de bepalingen van de richtlijn de mogelijkheden tot uitbreiding van het grensoverschrijdende verkeer ten volle garanderen; dat de opdrachten voor andere diensten gedurende een bepaalde tijd moeten worden gevolgd, alvorens wordt besloten de richtlijn daarop volledig toe te passen; dat de wijze van controle dient te worden geregeld; dat deze terzelfder tijd de betrokkenen toegang tot de relevante informatie dient te verzekeren;

Overwegende dat de voorschriften inzake de gunning van overheidsopdrachten voor dienstverlening zo nauw mogelijk behoren aan te sluiten bij de voorschriften inzake overheidsopdrachten voor leveringen en voor de uitvoering van werken;

Overwegende dat de bepalingen inzake het plaatsen van overheidsopdrachten van de Richtlijnen 71/305/EEG en 77/62/EEG geschikt kunnen zijn mits daarin de nodige aanpassingen worden aangebracht ten einde rekening te houden met de bijzondere aspecten van opdrachten voor dienstverlening betreffende bij voorbeeld de keuze van de procedure van gunning via onderhandelingen, de prijsvragen, de varianten, de rechtsvorm van de dienstverleners, het reserveren van bepaalde activiteiten voor een aantal beroepen, registratie en kwaliteitsbewaking;

Overwegende dat gebruik kan worden gemaakt van de procedure van gunning via onderhandelingen met voorafgaande bekendmaking van een aankondiging in gevallen waarin de te verlenen dienst niet voldoende nauwkeurig kan worden gespecificeerd, met name op het gebied van intellectuele diensten, en waarin het gunnen van de opdracht derhalve niet kan geschieden door selectie van het beste aanbod, overeenkomstig de bepalingen inzake de openbare en de niet-openbare procedure;

Overwegende dat de communautaire voorschriften inzake de onderlinge erkenning van diploma's, certificaten en andere titels van toepassing zijn, wanneer voor deelneming aan een aanbestedingsprocedure of aan een prijsvraag voor ontwerpen een bepaalde beroepsbekwaamheid wordt geëist;

Overwegende dat, om de doelstellingen van de onderhavige richtlijn te verwezenlijken, de huidige situatie op nationaal vlak met betrekking tot de prijsconcurrentie tussen dienstverleners op bepaalde gebieden niet behoeft te worden gewijzigd;

Overwegende dat de tenuitvoerlegging van de onderhavige richtlijn opnieuw moet worden gezien uiterlijk drie jaar nadat de termijn voor aanpassing van de nationale voorschriften inzake aanbestedingen is verstreken; dat daarbij met name de mogelijkheid moet worden onderzocht om de richtlijn op een breder gamma van opdrachten voor dienstverlening volledig toe te passen,

N.B. De volledige tekst van de richtlijn is te vinden op blz. 27 e.v.

- (1) PB nr. C 23 van 31. 1. 1991, blz. 1, en PB nr. C 250 van 25. 9. 1991, blz. 4.
- (2) PB nr. C 158 van 17. 6. 1991, blz.90, en PB nr. C 150 van 15. 6. 1992.
- (3) PB nr. C 191 van 22. 7. 1991, blz. 41.
- (4) PB nr. L 185 van 16. 8. 1971, blz. 5. Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 90/531/EEG
(PB nr. L 297 van 29. 10. 1990, blz. 1).
- (5) PB nr. L 13 van 15. 1. 1977, blz. 1. Richtlijn laatstelijk gewijzigd bij Richtlijn 90/531/EEG
(PB nr. L 297 van 29. 10. 1990, blz. 1).
- (6) PB nr. L 297 van 29.10. 1990, blz. 1.

4.4 Overwegingen behorende bij de Richtlijn 97/52/EG tot wijziging van de Richtlijnen 92/50/EEG, 93/36/EEG en 93/37/EEG betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor dienstverlening, overheidsopdrachten voor leveringen, respectievelijk overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, inzonderheid op artikel 57, lid 2, artikel 66 en artikel 100 A,

Gezien het voorstel van de Commissie (1),

Gezien het advies van het Economisch en Sociaal Comité (2),

Volgens de procedure van artikel 189 B van het Verdrag (3),

Overwegende dat de Raad bij Besluit 94/800/EG van 22 december 1994, betreffende de sluiting, namens de Europese Gemeenschap wat betreft de onder haar bevoegdheid vallende aangelegenheden, van de uit de multilaterale handelsbesprekingen in het kader van de Uruguay-Ronde (1986-1994) voortvloeiende overeenkomsten (4), onder meer zijn goedkeuring heeft gehecht aan de Overeenkomst inzake overheidsopdrachten (hierna te noemen "de Overeenkomst"), die ten doel heeft een multilateraal kader van evenwichtige rechten en verplichtingen op het gebied van overheidsopdrachten tot stand te brengen met het oog op een verdere liberalisatie en uitbreiding van de wereldhandel; dat deze Overeenkomst niet rechtstreeks toepasselijk is;

Overwegende dat de Richtlijnen 92/50/EEG (5), 93/36/EEG (6) en 93/37/EEG (7) hebben gezorgd voor een coördinatie van de nationale procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor dienstverlening, voor leveringen en voor de uitvoering van werken, teneinde in alle lidstaten te komen tot gelijke mededingingsvoorwaarden voor dergelijke opdrachten;

Overwegende dat de in de Overeenkomst bedoelde aanbestedende instanties die zich houden aan de Richtlijnen 92/50/EEG, 93/36/EEG en 93/37/EEG, als gewijzigd bij deze richtlijn, en die dezelfde bepalingen toepassen ten aanzien van aannemers, leveranciers en dienstverleners van derde landen die de Overeenkomst hebben ondertekend, derhalve conform de Overeenkomst handelen;

Overwegende dat, gezien de internationale rechten en verplichtingen die voor de Gemeenschap voortvloeien uit de aanvaarding van de Overeenkomst, voor inschrijvers en producten uit de landen die de Overeenkomst hebben ondertekend, de regelingen gelden van de Overeenkomst, waarvan de werkingssfeer zich in het geval van Richtlijn 92/50/EEG niet uitstrekt tot opdrachten voor diensten van bijlage I B van genoemde richtlijn, opdrachten voor O & O-diensten van categorie 8 van bijlage I A van die richtlijn, opdrachten voor telecommunicatiediensten van categorie 5 van bijlage I A met de CPC-referentienummers 7524, 7525 en 7526, en opdrachten voor financiële diensten van categorie 6 van bijlage I A betreffende de emissie, aankoop, verkoop of overdracht van effecten of andere financiële instrumenten, noch tot door de centrale banken verleende diensten;

Overwegende dat sommige bepalingen van de Overeenkomst gunstigere voorwaarden voor de inschrijvers inhouden dan de Richtlijnen 92/50/EEG, 93/36/EEG en 93/37/EEG;

Overwegende dat, wanneer opdrachten worden geplaatst door aanbestedende instanties in de zin van de Overeenkomst, de mogelijkheden waarover ondernemingen en producten uit de lidstaten krachtens het Verdrag beschikken om te worden toegelaten tot overheids-

opdrachten voor dienstverlening, voor leveringen en voor de uitvoering van werken binnen de Europese Unie, minstens even gunstig moeten zijn als de voorwaarden waaronder ondernemingen en producten uit derde landen die de Overeenkomst hebben ondertekend op grond van de bepalingen van de Overeenkomst toegang hebben tot overheidsopdrachten in de Unie;

Overwegende dat het derhalve noodzakelijk is de Richtlijnen 92/50/EEG, 93/36/EEG en 93/37/EEG aan te passen en aan te vullen;

Overwegende dat de toepassing van deze richtlijnen moet worden vereenvoudigd en dat het evenwicht dat in de huidige communautaire regelgeving op het gebied van overheidsopdrachten is bereikt, zoveel mogelijk moet worden gehandhaafd;

Overwegende dat het daarom noodzakelijk is sommige aanpassingen van Richtlijn 92/50/EEG bij uitbreiding van toepassing te verklaren op alle onder die richtlijn vallende diensten;

Overwegende dat de aanbestedende instanties bij het opstellen van specificaties voor een bepaalde opdracht advies mogen vragen of aanvaarden, mits een dergelijk advies niet leidt tot uitschakeling van de mededinging;

Overwegende dat de Commissie de kleine en middelgrote ondernemingen scholings- en voorlichtingsmateriaal ter beschikking dient te stellen om hen in staat te stellen volledig deel te nemen aan de veranderde markt voor overheidsopdrachten,

N.B. De volledige tekst van de richtlijn is te vinden op blz. 27 e.v.

- (1) PB C 138 van 3. 6. 1995, blz. 1.
- (2) PB C 256 van 2. 10. 1995, blz. 4 en PB C 212 van 22. 7. 1996, blz. 13.
- (3) Advies van het Europees Parlement van 29 februari 1996 (PB C 78 van 18. 3. 1996, blz. 18), gemeenschappelijk standpunt van de Raad van 20 december 1996 (PB C 111 van 9. 4. 1997, blz. 1) en besluit van het Europees Parlement van 14 mei 1997 (PB C 167 van 2. 6. 1997). Besluit van de Raad van 24 juli 1997.
- (4) PB L 336 van 23. 12. 1994, blz. 1.
- (5) Richtlijn 92/50/EEG van de Raad van 18 juni 1992 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor dienstverlening (PB L 209 van 24. 7. 1992, blz. 1), laatstelijk gewijzigd bij de Toetredingsakte van 1994.
- (6) Richtlijn 93/36/EEG van de Raad van 14 juni 1993 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor leveringen (PB L 199 van 9. 8. 1993, blz. 1), laatstelijk gewijzigd bij de Toetredingsakte van 1994.
- (7) Richtlijn 93/37/EEG van de Raad van 14 juni 1993 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor de uitvoering van werken (PB L 199 van 9. 8. 1993, blz. 54), laatstelijk gewijzigd bij de Toetredingsakte van 1994

4.5 Belangrijke adressen

Euro Info Centres

Euro Info Centre Midden-Nederland
Tel: 030 - 236 84 57

EG-adviescentrum Zuid-Nederland
Tel: 073 - 680 66 00

Euro Info Centrum Noord-Nederland
Tel: 050 - 525 73 73

Europees Advies en Informatiecentrum Oost-Nederland
Tel. 026 - 446 19 42

Euro Info Centre Zuid-Holland
Tel: 071 - 514 61 01

Interdepartementaal Overlegorgaan Europese Aanbestedingsvoorschriften (IOEA)

Eind 1994 is het Interdepartementaal Overlegorgaan Europese Aanbestedingsvoorschriften (IOEA) ingesteld onder voorzitterschap van het ministerie van Economische Zaken. In dit overleg zijn alle ministeries, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Interprovinciaal Overleg vertegenwoordigd.

Het IOEA vervult een ondersteunende functie inzake de toepassing van de EG-richtlijnen voor overheidsopdrachten en beoogt te komen tot een eenduidige toepassing van de aanbestedingsrichtlijnen binnen de Overheid (rijksoverheid en mede-overheden).

Adressen van de leden

Ministerie van Algemene Zaken
Postbus 20001
2500 EA DEN HAAG
Tel: 070 - 356 41 00

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG
Tel: 070 - 302 67 91

Ministerie van Buitenlandse Zaken
Postbus 20061
2500 EB DEN HAAG
Tel: 070 - 348 62 22

Ministerie van Defensie
Postbus 20701
2500 ES DEN HAAG
Tel: 070 - 318 71 00

Ministerie van Economische Zaken
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG
Tel: 070 - 379 68 22

Ministerie van Financiën
Postbus 20201
2500 EE DEN HAAG
Tel: 070 - 342 84 90

Ministerie van Justitie
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG
Tel: 070 - 370 68 22

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG
Tel: 070 - 378 49 01

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Postbus 25000
2700 LZ ZOETERMEER
Tel: 079 - 323 27 85

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 90801
2595 BJ DEN HAAG
Tel: 070 -333 53 73

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
Postbus 20952
2500 EZ DEN HAAG
Tel: 070 - 339 18 18

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 5406
2280 HK RIJSWIJK (ZH)
Tel: 070 - 340 64 09

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Centrale Directie Juridische Zaken
Postbus 20906
2500 EX DEN HAAG
Tel: 070 - 351 80 80

VNG
Postbus 30435
2500 GK DEN HAAG
Tel: 070 - 373 83 93

IPO
Postbus 99728
2509 GC DEN HAAG
Tel: 070 - 314 34 14

Overige adressen

VNO - NCW
Postbus 93002
2509 AA DEN HAAG
Tel: 070 - 349 03 52

Europese Commissie

DG XV
Overheidsopdrachten
Wetstraat 200
B-1049 Brussel
België
Tel: 00 - 32 - 2 - 296 58 47

Voor informatie en het bestellen van normen

NNI-Infocentrum
Tel: 015 - 269 03 90

Bureau voor officiële publicaties der Europese Gemeenschappen

2, Rue Mercier
L-2985 Luxemburg
Tel: 00 - 352 - 2929-1
Fax: 00 - 352 - 29 29 - 44 619
00 - 352 - 29 29 - 44 623
00 - 352 - 29 29 - 42 670
00 - 352 - 49 00 03

Informatie over de gegevensbank TED (Tenders Electronic Daily)

Samsom Bedrijfsinformatie BV
Prinses Margrietlaan 3
Postbus 4
2400 MA Alphen aan den Rijn
Tel: 0172 - 46 66 25
Fax: 0172 - 44 06 81
Email: helpdesk@sbi.nl
<http://www.sbi.nl>

Informatie over en abonnementen op de CD-Rom uitgave van het Supplement op het Publicatieblad

SDU Servicecentrum Uitgevers
Christoffel Plantijnstraat 2
Postbus 20014
2500 EA Den Haag
Tel.070 - 378 98 80
Fax 070 - 378 97 83
Email: sdu@sdu.nl
<http://www.sdu.nl>

Informatie over SIMAP (Système d'Information pour les Marchés Publics)

DG XV
Wetstraat 200
B-1049 Brussel
België
Tel: 00 - 32 - 2 - 296 69 73 / 00 - 32 - 2 -230 84 88 (helpdesk)
Fax: 00 - 32- 2 - 295 01 27 / 00 - 32 - 2 - 230 90 11 (helpdesk)
Email: SIMAP@Intrasoft.be
<http://simap.eu.int>

4.6 Voetnoten bij de inleiding/toelichting

- 1 Richtlijn 89/665/EEG, PB L 34 van 6 februari 1990.
- 2 Richtlijn 92/13/EEG, PB L 76 van 23 maart 1992
- 3 Richtlijn 93/37/EEG, PB L 199 van 9 augustus 1993
- 4 Richtlijn 93/36/EEG, PB L 199 van 9 augustus 1993
- 5 Richtlijn 92/50/EEG, PB L 209 van 24 juli 1992
- 6 Richtlijn 93/38/EEG, PB L 199 van 9 augustus 1993
- 7 Raamwet EEG-voorschriften aanbestedingen, Stb. 212, 1993
- 8 Besluit Overheidsaanbestedingen, Stb. 436, 1997 en Stb. 542, 1998
Besluit aanbestedingen nutssector, Stb. 437, 1997 en Stb. 743, 1998
- 9 Richtlijn 97/52/EG, PB L 328 van 28 november 1997
- 10 Voor een overzicht van aanbestedende diensten bij de overheid in Nederland zie bijlage 4.1 voor een overzicht van publiekrechtelijke instellingen in Nederland zie bijlage 4.2
- 11 Zaak 31/87, Gebroeders Beentjes BV / Nederland, Jurispr. 1988, blz. 4635.
- 12 Zie IOEA Nieuwsbrief “Verzelfstandiging Gemeentelijke Huisvuildienst”, nr. 1, februari 1996
- 13 Zaak 44/96, Mannesmann Anlagenbau Austria AG e.a. / Strohal Rotationsdruck GsmBH, Jurispr 1998, blz. 73.
- 14 Zie ook IOEA Nieuwsbrief “Onderzoek en Ontwikkelingsopdrachten”, nr. 12, november 1998.
- 15 Zie ook IOEA Nieuwsbrief “Tegenwaarde van drempelbedragen voor de periode 1/1/1998 tot en met 31/12/1999”, nr. 9, januari 1998.
- 16 Zie ook IOEA Nieuwsbrief “Raming van overheidsopdrachten voor dienstverlening”, nr. 10, mei 1998.
- 17 Zaak 199/85, Commissie / Italië, Jurispr. 1987, blz. 1039.
- 18 Zie ook IOEA Nieuwsbrief “De toepassing van de versnelde procedure om dringende reden”, nr. 6, mei 1997.
- 19 Zaak 198/88R, Commissie / Italië, Jurispr. 1988, blz. 5647.
- 20 Zie ook IOEA Nieuwsbrief “De toepassing van de versnelde procedure om dringende reden”, nr. 6, mei 1997.
- 21 Zie voor verdere toelichting IOEA Nieuwsbrief “De toepassing van de versnelde procedure om dringende reden”, nr. 6, mei 1997.
- 22 Zaak 359-93, Unix / HvJ.

- 23 Zie ook IOEA Nieuwsbrief “Wijziging Aanbestedingswetgeving met betrekking tot het afgeven van verklaringen door bevoegde instanties”, nr. 8, januari 1998
- 24 Richtlijn 89/665/EEG, PB L 34 van 6 februari 1990.
- 25 Zie ook IOEA Nieuwsbrief “WTO-Overeenkomst inzake overheidsopdrachten”, nr. 3, april 1996.
- 26 Zie ook IOEA Nieuwsbrief “Wijziging regelgeving overheidsaanbestedingen in Staatsblad 542”, nr. 11, oktober 1998.
- 27 Zie paragraaf 2.17 voor de vindplaats van de CPV codes.
- 28 Zie ook IOEA Nieuwsbrief ‘Common Procurement Vocabulary of Gemeenschappelijke Woordenlijst Overheidsopdrachten (CPV), nr. 5, maart 1997.